

de
1995
Nr. 12-17

Lietuvos nacionalinė
M.Mažvydo biblioteka

Nepriklausoma

Lietuva

This paper was mailed
Wednesday, June 6, 1995.

• LITUANIE INDÉPENDENTE • INDEPENDENT LITHUANIA •

Nr. 12. (55-ieji metai) 1995 m. BIRŽELIO - JUNE 6 d. * DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS * 7722 George St., LaSalle, P.Q. H8P 1C4 • Tel: 366-6220 • \$1.-

IVYKIŲ APŽVALGA B.N.

ČEČENAI NEPASIDUODA

AP/REUTER žinių agentūra pranešė, kad gegužės mėn. 27 d. čečėnų laisvės kovotojų grupės užpuolė rusų sargybos postus ir įstaigas sostinėje Grozny, o Rusijos kareiviai lėktuvais ir artilerija puolė įsitvirtinusius Čečėnijos laisvės kovotojus 35 km į pietus nuo Grozny.

Rusijos smogikai pakartotinai puolė ir pietryčiuose nuo sostinės esantį miestą Šali.

Pasklido kalbos, kad, jeigu Kremlius ir toliau bombarduos kalnuose esančius kaimus, bus sušaudyti rusų kariai belaisviai. Čečėnų karinis vadas Aslan Masiadov'as tuos gandus paneigė, sakydamas, jog tokių "žvėriškų metodų" dar nenumatoma vartoti.

Rusija, neieškodama abipusiai naudingų derybų, vis tebesapnuodama savo imperialistinius sapnus, praeitų metų gruodžio mėnesį įgrūdė savo kareivius ir sunkiąją ginkluotę į Čečėnijos, daugumoje musulmoniška, respubliką, tikėdamiesi užgniauti jų nepriklausomybės reikalavimus. Tačiau nevykęs Rusijos karinis išsiškimas jai brangiai atsieina - žuvo nemaža kareivių ir tūkstančiai Čečėnijos civilių gyventojų. Sau jokio pritarimo dėl to Kremlius nesulaukia, išskyrus tų šlovės ištroškusią karinių jos vadovų.

ŽEMĖS DREBĖJIMAS RUSIJOJE

Gegužės 29 d. stiprus žemės drebėjimas tolimame Rusijos Rytų pakraštyje - Sakhalino saloje - užmūšė apie 2000 gyventojų. Sulygino su žeme Neftegorsk'o miestą, kuris gyveno iš naftos produkcijos ir turėjo apie 3,200 gyventojų. Žemės drebėjimas apskaičiuojamas 7.5 Richterio matavimu.

Sąsąsėje su šia gamtos nelaime, Rusija atšaukė birželio 12-osios - Rusijos Nepriklausomybės Dienos šventę, pagerbiant žuvusius šioje nelaimėje.

Dar bandoma išgelbėti užgriuvime įstrigusius žmones.

SERBAI ĮŽULIAI NESISKAITO SU TAIKOS DALINIAIS

Bosnijos serbai, vis nesilaikydami jokių tarptautinių susitarimų, klastingai persirengę Taikos Dalinių šalims, užpuolė stebėjimo

postą centriniame Sarajeve. JT nutarimu, Taikos Daliniams buvo leista pirmą kartą pavartoti jėgą, atsiimant jiems priklausančią postą. Per susišaudymą žuvo 2 Prancūzijos kariai. Bosnijoje serbai sulaikė apie 220 TD karių, jų tarpe - 20 Kanados Taikos Dalinio vyrų. Iš sulaikytųjų 93 paimti įkaitais tose strateginėse vietose, kur NATO galėtų daryti spaudimą serbams, panaudojant karinius lėktuvus.

Kanada turi 2.000 Taikos Dalinio karių buvusioje Jugoslavijoje. Iš jų 831 randasi Bosnijoje, kiti - Kroatijoje. JT įkaitai - 154 prancūzai, 33 ukrainiečiai ir 33 JT stebėtojai iš įvairių valstybių.

Serbai šantažuoja TD ir grasiina toliau NATO, jeigu ji nuspęstų pavartoti jėgą.

NATO Užsienio Reikalų ministeriai savaitės bėgyje susitiks Olandijoje aptarti kitas serbų tramdymo galimybes, o Belgijoje - Briuselyje - vykstant NATO ambasadorių specialiaame susirinkime nutarta, kad JT Taikos Daliniai pasilieka Bosnijoje, tiksliai kitokiam strateginiame išdėstyme.

UN Taikos Dalinių Bosnijoje vadas Gen.Lt. Rupert Smith kalbėjosi su Bosnijos serbų komendantu Gen. Ratko Mladic ir pareikalavo, kad UN Taikos Dalinių kariai būtų traktuojami laikantis priimto profesionalių karių taisyklių ir įkaitai būtų traktuojami atitinkamai.

Tačiau - Bosnijoje karo veiksmus vykdančiai nepadarė jokio garbingo elgesio taisyklių supratimo iki šiol.

Kokios aukos dar reikia, kad apjauktų atsipeikėtų? Kada ir kaip jie planuoja atstatyti (jeigu ir laimėtų) suniokoto krašto ekonominį gyvenimą? Ar vis ta pati JT organizacija, ar JAV, ar Europos Bendrija, kaip gėrybių aruodas, dar vis kaitina jų vaizduotę ir tikisi iš jų pagalbos ateityje?

Jeigu ne bombos, tai gal aiški tvirta statistika, kad negaus nė vieno skatiko už savo žudikiškus elgesius, paveiktų?...

Jeigu ne bombos, tai gal aiški tvirta statistika, kad negaus nė vieno skatiko už savo žudikiškus elgesius, paveiktų?...

IZRAELIS IR PLO ATNAUJINO POKALBIUS

Visų nustebimui, Izraelio Užsienio reikalų min. Šimon Peres'as ir PLO vadas Jasser Arafat'as gegužės mėn. 27 d. susitiko Marocco sostinėje Rabate aptarti tolimesnį palestiniečių autonomijos plėtimą. Keletą dienų prieš Izraelio vyriausybė atšaukė savo planą konfiskuoti arabų žemes Rytų Jerezale ir tuo palengvino galimybę tolesnėms deryboms.

Susitikimas vyko Marocco karaliaus Hassan'o iniciatyva, kuris pažadėjo įkalbinti Persų įtakos val-

Tėvynės Sąjungos pirm. prof. Vytautas Landsbergis ir naujasis Vilniaus meras A. Vidūnas Lukiškių Aikštėje, Vilniuje, pašventinus paminklinį akmenį NEŽINOMAJAM PARTIZANUI. Nuotr. G.Svitojaus /ELTA/

tybes užmegzti diplomatinis ryšius su Izraelio valstybe ir atsiųsti savo vadovus susitikimui su min. pirm. Jitzak Rabin'u.

Izraelis ir PLO numatė susitarti iki š.m. liepos mėn. 1 d. dėl Palestinos rinkimų, Izraelio kariuomenės atitraukimo iš Vakarų Kranto miestų prie Jordano upės. Š. Peres'as pareiškė, kad per šį mėnesį J. Arafat'ui pavyko sutramdyti Islamų aršiuosius, kurie bandė ardyti taikos vykdymo derybas teroristiniais veiksmais.

Reikia pasakyti, kad ir iš Izraelio pusės buvo neteisėtai tebevykdomi arabų gyvenviečių atimimai. Tenka linkėti, kad abipusėmis atnaujintomis pastangomis laimės - sveikas protas ir gera valia.

Šiemet, gegužės mėn. 4 d. Izraelio valstybė minėjo 47-tąją sukaktį.

PASAULIO PARLAMENTARAI PASISAKO UŽ ČEČENIJĄ

Baltijos valstybių parlamentarų iniciatyva, pasaulio parlamentarų atstovai, susirinkę VILNIUJE š.m. gegužės mėn. 28 d., nutarė įsteigti tarptautinę pasaulio parlamentarų grupę, kuri nagrinėtų Čečėnijos problemą, palaikytų ryšius ir bendradarbiautų su Europos Sąjungos ir Bendradarbiavimo Organizacija bei kitomis tarptautinėmis institucijomis, stebinčiomis ir puoselėjančiomis tarptautinių įstatymų ir nuostatų vykdymą.

Steigimo dokumentą pasirašė 13-kos valstybių parlamentarų nariai: Latvijos, Estijos, Rusijos, Lenkijos, Albanijos, Kanados, Bulgarijos, Vengrijos, Naujosios Zelandijos, Indijos, Airijos, Japonijos.

Lietuvai atstovauja Algirdas Endriukaitis ir Algirdas Patackas.

Dalyvių prisijungimo sąrašas yra atviras ir bus

vo susitikti su min. pirm. A. Šleževičium ir gauti iš jo specialios informacijos apie Maišiagalos memorandumą, tačiau premjeras tą dieną laiko nerado tokiame pokalbiui.

LIETUVOS AMBASADOJE JAV-se

gegužės mėn. 19 d. buvo pristatyta dr. A. E. Seno knyga apie Lietuvą: "Gorbačiovo nesėkmė Lietuvoje".

Knygoje aptariami 1988-1991 m. politiniai įvykiai trijose sostinėse: VILNIUJE, MASKVOJE ir WASHINGTON'e ir taikus, neprievarinis pasipriešinimas atkuriant nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Lietuvos ambasadorius JAV A. Eidintas, pristatydamas knygos autorių susirinkusiems, pabrėžė šios knygos apie Lietuvą ypatingą vertę. Alfredas Erikas Senas yra Visconsin'o Universiteto istorijos profesorius, Lietuvos Mokslų Akademijos narys.

AR TIKRAI BUS GRAŽINTOS OKUPUOTOS LIETUVOS PILIEČIŲ SANTAUPOS?

JAV Jamestown Fondo žiniaraštyje gegužės 25 d. buvo paskelbta, kad RUSIJA LIETUVAI GRAŽINS 1940 m. konfiskuotus pinigus. ELTOS žiniomis, tai buvo okupuotos Lietuvos piliečių santaupos. ELTA rašo:

Rusija grąžins Lietuvos piliečiams santaupas, kurias jie sovietų okupacijos metais buvo patikėję maskviškiams ryšių su užsienių bankui, vadinamam "Vnešekonombank". Tada šis bankas kontroliavo visų Sovietų Sąjungos piliečių asmeninius indėlius laisvai konvertuojama valiuta. Rusijos premjeras Viktor Černomyrdin'as asmeniškai patvirtino, kad pinigai bus pervesti Lietuvai šiais metais.

1990 m. Lietuvai paskelbus NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO AKTĄ, jos piliečiai minėtame banke valiutinėse sąskaitose laikė daugiau kaip 7 mil. dolerių. Pagal anų laikų kursą, tai buvo labai dideli indėliai. Dabar Maskva sutiko grąžinti šiuos indėlius su procentais (Lietuvai bus pervesta apie 10 mil. dol.).

Rusijos premjeras taip pat užtikrino, kad (galų gale) sugrąžins ir Lietuvos Respublikai priklausančius ambasadų pastatus PARYŽIUJE ir ROMOJE.

Okupavus Lietuvą, Sovietų Sąjunga juos laikė savo nuosavybe.

Derybos dėl jų grąžinimo buvo pradėtos 1990 m. Tuomet Gorbačiovas ir premjeras Ryžkov'as tvirtino, kad tuos rūmus valdo teisėtai Sovietų Sąjunga ir reikalavo, kad Lietuva juos sau išsipirktų.

BAIGĖSI SUVAŽIAVIMAS TIBETO KLAUSIMU

VILNIUS (BNS, KI). Vilniuje "Villon" viesbutyje vyko II-sis pasaulio parlamentarų suvažiavimas Tibeto klausimu, kurį surengė Lietuvos Seime veikiantį Tibeto rėmimo grupę.

Suvažiavime dalyvavo parlamentarų atstovai iš Airijos, Argentinos, Bulgarijos, Estijos, Graikijos, Indijos, Italijos, Japonijos, JAV, Kanados, Kazachstan, Latvijos, Lenkijos, N. Zelandijos, Norvegijos, Rusijos, Vengrijos ir kitų šalių.

Į suvažiavimą atvyko Tibeto parlamento tremtyje pirmininkas Samdong Rinpoche. Maskvoje, per kurią iš Indijos vyko parlamento atstovas, jam nebuvo leista įsėsti į "Lietuvos avialinijų" lėktuvą.

Jis buvo išsiųstas atgal į Indiją. S. Rinpoche į Vilnių atskrido per Frankfurtą prie Maino.

Suvažiavime dalyvavęs Tibeto vyriausybės tremtyje ministras Tashi Wangdi pasidžiaugė, kad suvažiavimas vyko Lietuvoje. Pasak jo, nors Lietuva ir Tibetas - geografiškai tolimos šalys, jas suartina bendra svetimos valstybės okupacijos patirtis.

Suvažiavime buvo aptartas I suvažiavimo Tibeto klausimu rezoliucijų vykdymas, skaitomi pranešimai apie Tibeto statusą tarptautinės teisės požiūriu, demografinę politiką Tibete, jo santykius su Kinija. Suvažiavimo dalyviai nutarė sudaryti tarptautinę delegaciją, kuri vyks į Tibetą, Kinijos sostinę Pekiną bei Indijos Dharmalos miestą, kuriame reziduoja Tibeto Dalai Lama. Ten nuykę parlamentarai iš arčiau susipažins su tibetiečių padėtimi tėvynėje bei tremtyje ir mėgins derėtis, kad Tibetui būtų besąlygiškai grąžinta nepriklausomybė.

Tris dienas vykusio suvažiavimo rezoliucijoje apžvelgiama padėtis Tibete, Kinija raginama laikytis Žmogaus Teisių šioje valstybėje, kitos pasaulio šalys skatinamos paremti okupuotą Tibetą, o Jungtinių Tautų organizacijai siūloma atkurti dekolonizacijos komitetą, kuris galėtų padėti siekiant Tibeto nepriklausomybės.

Tibeto parlamento pirmininkas S. Rinpoche po suvažiavimo nuosirdžiai padėkojo Lietuvai ir jos žmonėms, Seimo nariams už suvažiavimo surengimą. Jis išreiškė viltį, kad ateityje Tibeto ir Lietuvos ryšiai stiprės, ypač drauge siekiant taikos, laisvės, lygybės ir demokratijos pasaulyje stiprinimo.

Nepriklausoma Lietuva

Už Nepriklausomą Lietuvą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la Lituanie libre! Loyauté au Canada!
For free Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS "NL" SPAUDOS BENDROVĖ
REDAGUOJA - REDAKCINĖ KOLEGIJA
TELEFONAS: (514) 386-6220

Second Class Mail. Reg. 1952 Nr. Return postage guaranteed. Postage paid at Montreal, CP. Published by the Independent Lithuania Publishing Co., 7722 George St. La Salle, P.Q. H8P 1C4.

Metinė prenumeratos kaina Kanadoje - \$25.-
Rėmėjo - \$30.-

P.S. Bendradarbių ar korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai turi atitikti redakcijos nuomonę. Rankraščiai gali būti trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra, gražinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija arba leidysla neatsako.

Lietuvoje

B.N.

RASTI ARMIJOS KRAJOVOS DOKUMENTAI
VILNIAUS Bernardinų bažnyčios sienoje surastas II-jo Pasaulinio karo metų Lenkijos Armijos Krajojos veiklos Vilniaus Krašte archyvas.

Didelė dalis dokumentų byloja apie Armijos Krajojos propagandą ir informacijas. Jose daugiausia rašoma apie 1943 m. antrosios pusės bei 1944 m. I-ojo pusmečio veiklą, o ypač apie 1944 m. pavasarį, kai Armija Krajoja paskelbė Vilniaus Krašte mobilizaciją ir tikėjosi pritraukti 18.000 kariuomenę Vilniui puliti!

Archyve -yra pranešimų, laiškų ir dokumentų apie slapstus butus, praėjimus, "nelojalios" laikytinų lietuvių sąrašai, dirbusių KGB, Gestapė sąrašai. Rašoma apie numatomą visos Lietuvos okupaciją, lenko valdytojo paskyrimą, nelojalių lietuvių pašalinimą...

Yra ir kita grupė dokumentų, liudijančių apie Armijos Krajojos bendradarbiavimą su vokiečiais, kokių nerandama kituose aprašymuose. Šiuose dokumentuose liudijama ir apie AK narių plėšikavimą, namų deginimą, gyvulių grobimą, gyventojų mušimą.

Dokumentai pirmiausia bus mikrofilmuojami, nes jie yra labai blogame stovyje. Restauravus ir konservavus, aprašius archyvą, medžiaga bus prieinama mokslininkams tyrinėti.

Lenkijai labai nepatiko toks radinys ir ambasadorius Jan Widacki'as paskelbė pareiškimą, kad nereikėjo be istorikų išvadų skelbti šių dokumentų ir daryti "politines išvadas".

Nuomonę apie dokumentus esą turėtų išsakyti kompetentingi Lietuvos ir Lenkijos istorikai, o ne būti pranešti Seimo narių (Romualdo Ozolo ir Juozo Dringelio).

Nėra reikalo taip ambasadoriui jaudintis: juk jis pats nepriklausė tai Armijai Krajojai, o kad tokia buvo - jokia paslaptis!

ARMENAI NEBUVO PASYVŪS

Kai Lietuvoje prasidėjo Atgimimas - vietiniai armenai buvo pasirašę eilę pareiškimų, pabrėžiančių savo solidarumą su Lietuvos visais piliečiais, siekiant atstatyti Nepriklausomybę. Jie dalyvavo Tautybų Departamento sudaryme, o 1991 metų SAUSIO mėnesį - irgi budėjo prie Aukščiausiosios Tarybos, TV bokšto.

1989 m. buvo įsteigta Armėnų Kultūros Draugija, o 1992 m. - Lietuvos ir Armėnijos Draugija, kuri daugiausia rūpinasi parama 2 psl.

Kalnų Karabachui. Po metų ši Draugija persiorganizavo į Lietuvos Armėnų Bendriją. Ji leidžia laikraštį lietuvių kalba - "Armena". Bendrija rūpinasi išlaikyti protėvių kalbą, pažinti savąją kultūrą ir tradicijas, neprarasti tautinės savimonės. Yra atidarytos armėnų sekmdieninės mokyklos Vilniuje, Kaune ir Visagine. Planuoja atidaryti normalią armėnų vidurinę mokyklą - gimnaziją - Vilniuje. Laukia ir nuolatinio savo dvasininko iš Armėnijos.

Pasirodo, kad Žalgirio mūšyje Lietuvos ir Lenkijos pusėje kovojo ir 500-tų armėnų būrys. Pasižymėjusiems buvo suteiktas bajoro titulas ir dabar dar yra gyvas vienas tokio bajoro palikuonis - režisierius Hrantas Matevosian'as. Armėnija buvo pirmoji valstybė priėmusi krikščionybę. Įdomu, kad lietuvių kalboje yra daugiau negu 200 bendros šaknies žodžių su armėnų kalba.

PANEVŽIJE VEIKIA PARTIZANŲ MUZIEJUS

Prieš ketveris metus Panevėžyje, Sodų g., nr. 3. buvo pradėta Muziejaus veikla su partizanų sąjūdžio eksponatais.

Palengva Muziejus plėtesi, padaugėjo nuotraukų ir eksponatų, išstatyta vėliava, prie kurios partizanai prisiekdavo.

Per 1991 m. SAUSIO įvykius, Muziejus buvo išmontuotas ir paslėptas. Maskvos pučo metu eksponatai buvo išvežti ir paslėpti, kol politinė padėtis stabilizavosi.

Siemet dirbama turi - mos medžiagos susisteminti, įrengiami stendai pagal partizanų organizacines struktūras - apygardas, rinktines, būrius.

Šiuo metu yra rodamos 467 nuotraukų dublikatai, dokumentika. Daug išrašų iš KGB veiklos bylų apie žymesniųjų partizanų žuvimo aplinkybes su agentų slapvardžiais. Netgi yra nuotrauka ir autobiografijos išrašas čekisto Stasio Šimkaus. Jis buvo įsiskverbęs į partizanų gretas, buvo provokatorių grupės vadovu. Apie jį "su pagarbą" atsiliepia, pasirodo, 10-tojo KGB poskyrio inspektoriaus Andrikov'as...

Šiame Muziejuje jau yra apsilankę apie 3.000 žmonių. Lankėsi Panevėžio mokyklų mokiniai, medicinos mokyklos studentai, Geležinio Vilko Bataliono kariai.

Yra buvę svečių ir atvykusių viešėti Lietuvoje iš JAV, Kanados, Australijos, Vokietijos, jų tarpe ir ne lietuvių. Atsiliepimų knygoje yra prof. Vytauto Lansbergio, mons. Alfonso Svarinsko ir daugelio Seimo narių įrašų.

Ne tik ši Muziejų, bet ir kitus labai verta ir būtiną aplankyti ypačingai

artėjant vasarai, ir daugeliui planuojant keliones į Lietuvą - išdėmėtina. Palaikysime tuo moraliai savo tėvynainius, pagilinsime savo žinias, o per jas ir savo prisirišimą bei rūpestį Tėvyne. Užteks laiko ir pasivaikšinti, ir prisiskęsti, ir prisitalkininkauti darbuose. O Muziejai - tai mūsų gyvoji istorija ir žinias reikia nuolat puoselėti, o ypač partizanų atminti - pagerbti ir išlaikyti.

TALKA VILNIUJE ŠVARAI IR TVARKAI PALAIKYTI

VILNIAUS miesto savivaldybė, atsiliepdama į Tėvynės Sąjungos kvietimą, buvo paskelbusi švaros ir tvarkos dieną balandžio 29-tąją.

Talkose, apytikrėmis žiniomis, dalyvavo apie 9.000 talkininkų. Darbai buvo vykdomi visose seniūnijose. Ypačingai daug darbo vidurinių ir aukštesniųjų mokyklų mokiniai, kai kurių aukštųjų mokyklų studentai.

Sutvarkyta Neries pakrantė Antakalnyje, Žirmūnuose, Žvėryne. Buvo tvarkomi parkai, skverai visuose gyvenamuosiuose rajonuose, Kalvarijų koplyčių teritorija, Vingio Parkas. Pastarąjį tvarkė ir daugiau kaip 200 Vilniaus savivaldybės darbuotojų.

Panašių dienų reikėtų kiekviename Lietuvos mieste ar miestelyje. Kodėl nutilo ekologai - Žalieji? Šie galėtų paskirti pav., po vieną dieną mėnesyje savanoriškai ir metodiškai aptvarkyti nuo šiukšlių kad ir pakrantes...

SUOMIŲ REŽISIERIŲ DOKUMENTINIS FILMAS

Helsinkio Televizijos stotis gegužės mėn. pradžioje parodė istorinius Lietuvos įvykius per dvių Landsbergių - Amerikoje gyvenančio rašytojo Algirdo ir Atgimimo politiko, prof. Vytauto, atvedusio į KOVO 11-tosios Nepriklausomybės Akto paskelbimą - šeimų likimą.

● PANEVŽIO gaisrininkus parėmė Švedija, atsiųsdama hermetiškų drabužių komplektų, tinkančių dirbti pavojingiausiose sąlygose - cheminės arba atominės nelaimės atveju, radijo ryšių įrengimus, vaistus.

Ši labdara bus skirstoma iš Panevėžio į kitus gaisrinių punktus Lietuvos miestuose.

Taip pat Švedijos Gelbėtojų Katedros direktorius su delegacija viešės Panevėžyje apie dvi savaites ir moks. Panevėžio bei kitų miestų gaisrininkus naudotis naująja įranga ir technika.

ATSISAKĖ RUSIJOS MEDALIO

Kostas Birulis, buvęs Respublikos ryšių ministras, atnešė į redakciją pareiškimą, kad atsisako Rusijos ambasados dalinamų medalių karo veteranams. LA paprašė jį papasakoti apie tai, kaip teko kariauti:

"Kai 1940 metais atėjo rusai, man labai patiko sovietų ideologija, nes buvau tik penkiolikos metų. Panevėžį įstojau į komjaunimą, - pradėjo pasakoti ponas Birulis iš karto be didelių įžangų, patogiai įsitaisęs ant minkštasuolio ir dėl to tapęs vaikiškai mažu. - Prasidėjus karui, pasitraukiau į Sovietų Sąjungos gilumą. Galvojau: va ir pamatysiu tuos išgirtus kolehozus, kur gyvena tokie laimingi žmonės. Bet kai ten atsidūriau ir pamačiau, kaip jie gyvena, ištiko tikras šokas.

Vidurinėje Azijoje dirbau kepykloje. 1943 m. pradėjo krutinti kariuomenėn ir 1944 m. atsidūriau Balache, 16-osios divizijos atsarginiame batalione. Po pusantro mėnesio atvažiavo vadinamieji "pirkliai" ir mane, jau šiek tiek ragavusį mokslo Panevėžio pirmojoje gimnazijoje, paėmė į GRU žvalgybos mokyklą. Tapau radiistu. Su žvalgybine grupe atsidūrėm miške, netoli Palangos. Turėjo sekti, kur judės vokiečių tankų divizija, dislokuota prie Švėksnos. Atlikęs užduotį, buvau perkeltas radiistu į lėktuvų dispečerių punktą. Vykdam užduotį, i ryšių mašiną pataikė mina. - Čia ponas Birulis giliai įkvėpia ir giliai suspaudžia savo nedideliais kumsteliais šonus, lyg ruošdamasis kokią pasitupolę šokti, - trenkė sprogimas, aš baisiai atsitrenkiau į pušį. Sužalojo stuburą. Penkiolika metų kankinausi, buvo išimetus tuberkuliozė, vaikščiojau susiveržęs oda.

Ponui Biruliui, kaip jis pats sakė, pasisekė kare, nes visas darbas buvo tūnoti miške, perdavinėti radiogramas. Ir žvalgybos mokykloje maitino palyginti gerai. Sekėsi:

POLITINIAI KALINIAI IR TREMTINIAI BUS GYDOMI RAUDONOJO KRYŽIAUS LIGONINĖJE

Žurnalistas A. Stasiškis pranešė laikraštyje "Tremtynys" nr.16, kad Lietuvos politiniai kaliniai ir tremtiniai pareiškė nenorį būti gydomi buvusioje sovietinės okupacijos kariuomenės ligoninėje Vilniuje kartu su sovietinių laikų karo veteranais.

Lietuvos Sveikatos Apsaugos min. A.Vinkui ir Vilniaus Universitetinės "Raudonojo Kryžiaus" ligoninės vyr.gydytojui G. Degučiai sutikus, jie bus priimti gydytis "Raudonojo Kryžiaus" ligoninėje. Ten skubi medicininė pagalba teikiama ištisą parą ir nereikia jokio atskiros paskyrimo į šią ligoninę. Reikia turėti tiksliai pasą ir teisių atstatymo (arba reabilitavimo) pažymą, arba - politinio kalinio, tremtinio ar rezistentų pažymėjimą.

KUPIŠKYJE - MEDŽIO APDIRBIMO BENDROVĖ

Į šią medžio apdirbimo gamyklą JAV yra investavusi 5 mil.dolerių. Tai būtų bene viena iš didžiausių JAV investacijų Lietuvoje. Bus gaminamos grindų lentos ir kiti medžio preparatai, ir eksportuojami į Angliją, Belgiją, Vokietiją, Japoniją.

ŠVEDIJOS KALĖJIME ATSIDURĖ IR LIETUVIŲ

Šiuo metu ivairiuose Švedijos kalėjimuose, Lietuvos ambasadoriaus Švedijai Romualdo Kalonaičio žiniomis, sėdi apie 20 lietuvių. Jie nubausti už nelegaliai įvežtas cigaretes, alkoholį ir narkotikus.

Švedijos nusikaltėlių pasaulyje daugiausiai reikišias kroatiai, serbai ir Bosnijos gyventojai, yra ir šiek tiek rusų, lenkų.

Estų nusikaltėliai pasižymi bankų plėšimais.

● Su žalio opijaus 3 kg. buvo sulaikytas 34 m.lietuvis VOKIETIJOJE, bandęs jį pervežti savo automobilio bagažinėje.

● RUSIJOJE, St.Peterburge vienas kaunietis irgi panūdą paprekiauti ir buvo pačiuptas, bandant parduoti 100 gr. kokaino. Lyg dar nepaaiškėjo, kad prekijas - nebūtinai turi būti sukčius!..

GERAI SEKASI VILNIAUS "AUDEJŲ"

Ši bendrovė eksportuoja savo gaminius į Pietų Ameriką - Brazilijon ir Kolumbijon išsiusta apie 20 pavyzdžių, medvilninių gobelenų. Yra galimybė išausti šiais metais 2,3 mil.išilginių metrų gobeleno.

Laureatai: ANTANAS ŠIMKUS ir RASA BRUŽAITĖ
Nuotr: Vlados Inčiūtės

ĮTEIKTOS PREMIJOS JAUNIESIEMS LITERATAMS

Gegužės mėn. 10 d. Švietimo ir Mokslo Ministerijos Kolegijai salėje buvo įteiktos Lietuvos jaunųjų filologų kūrybos konkurso premijos.

MARIAUS KATILIŠKIO premija ir laureato diplomai už geriausią moksleivšką 1994-1995 m. prozą įteikta KUPIŠKIO 2-sios Vidurinės Mokyklos 12-tos

klasės moksleivei RASAI BRUŽAITEI.

Už geriausią moksleivšką metų poeziją LIUNĖS SUTEMOS premija ir laureato diplomai įteiktas VILNIAUS Mikalojaus Daukšos Vidurinės Mokyklos abiturientui ANTANUI ŠIMKUI.

(Šias premijas įsteigė rašytojo Mariaus Katiliškio žmona, poetė Liūnė Sutama).

Ula Leonavičiūtė

Nerijus Krumplys

Nuotr: Boriso Judzinsko

STALO TENISO ČEMPIONAI

Šiomis dienomis baigėsi Lietuvos jaunių stalo teniso čempionatas. Kaunietė Ula Leonavičiūtė laimėjo merginų, klaidėdientis Nerijus Krumplys - jaunuolių varžybas.

Merginų dvejetų jauniu

čempionėmis tapo kaunietės Lina Stankutė ir Vilma Daunoravičiūtė. Jaunuolių dvejetų laimėjo Nerijus Krumplys ir kitas kaunietis Deivis Pavasaris.

Mišrių dvejetų varžybas laimėjo Vilma Daunoravičiūtė ir panevėžietis Giedrius Marcinkevičius.

● Spėjama, kad netrukus 25% pabrangs elektros energija Lietuvoje, o kartu ir įvairios prekės. Žadamas atlyginimų ir pensijų padidėjimas nuo gegužės 1 d. padengs tiksliai 1/2 arba trečdaliį tokio kainų pakilimo.

KUPIŠKĖNAS-GERIAUSIAS ARMONIKIERIUS

BIRŽUOSE vykusiose Aukštaitijos armonikos mėgėjų varžybose dalyvavo 47 muzikantai. Geriausiu grojėju pripažintas kupiškėnas G. Bernadickas.

● Iki š.m.balandžio mėn. 1 d., Šakių rajono kelių policininkai už eismo taisyklių nesilaikymą išvažiavusių išieškojo apie 118 ir Saulės laikrodžio aikštė-tūkstančių Lt pabaudos.

MITOLOGINIS PAVASARIS

ŠIAULIUOSE pirmą kartą vyks mitologinio pavasario renginiai, pradedant gegužės mėn. 21 d.

Bus apdovanoti trijų mitologinių eilėraščių konkurso laureatai ir įdomiausia Laumė.

Būtina sąlyga - naudoti tiksliai mitologinę, tautinę atributiką.

Įvertinimai ir apdovanojimai vyks "Žalčio Lūšnoje" ir Saulės laikrodžio aikštėje.

sėdi žvalgyboje prie Palangos aerodromo, žiūri - ateina esesininkas. Numetė ponas Birulis pistoletą, valgo duoną su lašiniais, o tas esesininkas ir sako lietuviškai: "Žinai, vaikute, čia negalima, aerodromas, eik, nes pamany, kad tu šnipas". Padėkojo ponas Birulis esesininkui, tada, matyt, vaikiškai atrodes, pasiėmė numestą pistoletą, užantin išikišo ir nuėjo...

- Karas praėjo laimingai, tik tas sužalotas stuburas, ant lentų reikėjo gulėti, bet man kaip šuniui pasisekė, beveik pasveikau, tik tapau truputį kuprotas, - pasakoja Birulis. - Bet vargo užteko. Mano tėvas buvo išvežtas darbam Vokietijoje. kai orizė - iš karto KGB už pakarpas ir į kalėjimą dešimčiai metų.

- Sūnus kariavo, o tėvas kalėjime?

- Mirė... Vilniaus kalėjime.

- Nesugebėjot iš ten ištraukti? Ir Sniečkus ar Paleckis kaip kariui nepadėjo?

- Toks Barsauskas amžinatilsį... Aš jį geru žodžiu prisimenu... Vieną kartą jis man sako: "Žinai, Kostai, esi karo dalyvis, stok į partiją, tavo tėvas represuotas, važiuos pas meškas.

Taip jo patarimu atsidūriau partijoje.

- Lukiškėse tėvas mirė?

- Lukiškėse.

- O kur palaidotas?

- Ten, už karių kapų, Antakalnyje, didelė duobė, ten visi suversti. Su tėvu vieną kartą dideles išimties tvarka leido pasimatyti pankiolikai minučių. Galėjome apsikabinti, išsikalbėti. Mama mirė 1935-aisiais, brolių neturiu. Aš ir tėvas - visa šeima. O tėvas, jei įdomu, buvo krepšininkas, Lietuvos rinktinėje žaidė.

- Ar neinat kada į Antakalnį aplankyti tėvo?..

- Nueinu, - atsidūsta ponas Birulis, - gėlyčių padedu.. (Iš LIETUVOS AIDAS, Nr. 93.)

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

KAIP "LUKOIL" GALETŲ NUSIPYRKTI ŽEMAITIJĄ SU IGNALINA

Rašo "LA", nr. 18, svarbiu klausimu, patiekdami stiprių argumentų

Aleksandras Barakauskas

"Girdėti raminančių teiginių, kad nupirkto žemės užsieniečiai neišsiveš. Girdi, latviai, estai, suoniai, švedai, netgi amerikiečiai tokių operacijų nedraudžia. Žinau, Japonijoje draudžiama ne tik išigyti užsieniečiams žemė, bet net verstis prekyba ir pramone. Japonija ir Olandija ne tik savo žemės neišpardavinėja, bet dargi ją atkovoja iš jūros. Jie žemės vartę suprantą.

Minėtų valstybių geopolitinė padėtis ir istorinis paveldas yra kur kas geresnis, negu mūsų. Raskite pasaulyje kitą valstybę, kuri kartu su Lenkija (ji etniniu požiūriu nelygintina su Lietuva) būtų net keturis kartus kaimynų pasidalyta. Nėra kitos tokios valstybės, į kurios sostinę būtų kėsinesis du kaimynai. Ar yra kitur toks valstybės vienintelis uostas kaip Klaipėda, į kurią pretenzijas būtų reiškę net trys galingi kaimynai? Ar yra kita pasaulyje valstybė, kuriai dvidešimtam amžiuje pamečiami būtų išteikti galingi kaimynų net trys ultimatai: 1938 m. - Lenkijos, 1939 m. - hitlerinės Vokietijos ir 1940 m. - Sovietų Sąjungos? Ir nė vienas ultimatas nesužadino nė vienas pasaulio valstybei mums nei užuojautos, nei paramos. Tad ir šiandien savo Tėvynės žemele privalome branginti savaip: išeidami tik iš savo interesų. Nesunku suprasti, kad Konstitucijos 47 straipsnio siūloma "reforma" paskatintų ekspansyvių kaimynų tik politinį (ne ekonominį) kapitalo investavimo aktyvumą. Sakysim, toks naftos galiūnas "LUKOil", išitvirtinęs Mažeikiuose, mokėdamas doleriais keleriojai aukštesnę kainą, galėtų nupirkti ne tik Bugenių apylinkę, bet ir visą Žemaitiją ar Ignalinos ežeringą rajoną. "LUKOil" žemės neišsivežtų, bet mes jos nebeturime! Ją turėtų kiti. Kas galėtų garantuoti, kad pavyzdžiui, Rusija, neturėtų jai labai svarbių strateginių interesų išsipirkti smėlingas dzūkų žemeles ir nuo Lydos pasidaryti nuosavą "Dancigo koridorių" Karaliaučiaus link ir juo galėtų važinėti be leidimų, vizų bei mokesčių? Tuo labiau, kad ateities Europa numatoma be griežtų valstybinių sienų. Juk buvo kalbama, kad neoficialiuose pokalbiuose su mūsų Aukščiausiosios Tarybos deputatais (p. N. Rasimavičium) Jelcinas minėjęs galimybę mainais už tokį koridorių Lietuvai užleisti dalį Karaliaučiaus sri-

Dievdirbys Ipolitas Užkurnys

KAIRĖJE:

Lietuvos valstybinio parko, netoli Ignalinos, administracinė būstinė

Nuotr: V. Kapočiaus

ties su Kuršmarėmis. O Zirinovskis ir šiandien šneka apie "kompaktišką" Karaliaučiaus sujungimą su Rusija.

Kaip reikia branginti žemę, mums pavyzdys gali būti rusai, kurie turėdami neišmatuojamas platybes nenajojamų žemių, Kurilų nedidelių okupuotų salelių net už didžiausias paskolas nenori grąžinti. Chruščiovo laikais, kai pradėta idirbti Kazachstano plėsinius, broliškoji Kinija pasiūlė internacionalinę pagalbą: perkelti čia Kinijos darbininkų. Chruščiovas suprato tos internacionalinės pagalbos pavojų ir tai prisidėjo prie broliško šalių santykių pablogėjimo.

Nesunku suprasti, kad tik vienas Vokietijos ekonominis gigantas "Siemens" galėtų išpirkti Klaipėdos ir Šilutės rajonus. Jau dabar atvyksta svečių apsižvalgyti. Buve "memelenderiai" tokią paramą tikrai gautų, nes Vokietijai sudarytų proga čia plėsti savo įtaką ir sudaryti užnugarį Karaliaučiaus sričiai.

Atsirastų labai gera proga aplink mūsų sostinę Vilnių išitvirtinti galingai ir pakankamai turtingai Lenkijai, ypač turint galvoje tą faktą, kar artimos ateities Europoje išliks tik simbolinės valstybių sienos. Lenkijos turtingos firmos iš vietinių žmonių nupirktų žemių nuosavybės teisės.

Naujų kolonistų invazijos nė nereikėtų: užtektų vietinių "autonomistų", kurie gyventų savuose namuose, tik jau ne Lietuvos, o Lenkijos firmų žemėse. Kaip žinoma, po karo iš Vilnijos į Lenkiją išvyko nemažai žemių savininkų. Jie neturi Lietuvos pilietybės ir negali buvusių žemių atgauti. Ši Konstitucijos 47 straipsnio "reforma" atidarytų jiems duris atgauti žemes (nes žemės nuosavybė galėtų turėti ir užsienio piliečiai), o "autonomininkams" leistų išigyti Lenkijos pilietybę, neprarandant turimų žemių nuosavybės teisės, ir gyventi Lenkijos Konstitucijos globoje.

Visų kolonijų istorija primena, kad Europos valstybės kolonijų išigijo ne tik užkariaudamos ginklu.

Taigi, Lietuvos geopolitinė padėtis kalba prieš žemės nuosavybės teisių perleidimą užsieniečiams. Toks precedentas negali garantuoti valstybinio stabilumo faktoriaus.

Užsienio kapitalo pritraukimas - per daug menkas, nereikšmingas ir atmestinas argumentas, kad už laikina, spėjama ir labai abejotina naudą - už lengvai iššvaistomus pinigus išdrįstume amžinai išsižadėti krauju ir praikaitu tėvų aplaistytos žemės".

oras geras, šilta. Taigi jei jau nutrenkė perkūnas ant žemės, tai čia mano vieta. Dviese paėmė už pažastų, pasodino mane toje pačioje vietoje ant žemės, o krikštatevis kiek pasilenkęs užduoda man klausimą: "Na, kaip dabar jaučiasi tavo žmona?" Turbūt pats nelabasis timpltelėjo mane už liežuvių, kad po pauzės sugrabiliojau kelis rusiskus žodžius, kurių prasmė buvo mazdaug tokia: "Fricai - kultūra, tai ne jūs, ruskiai, ir mano žmona ne k..., ne tokia kaip tavo..." Žadą atėmė ju visų trijų spyriai ir pašones. Vėl atsipeikėjau, bet jau savo kameroje, numestas kaip maišas ant grindų prie "parašos", kurios kaimynystės gal jau pora savaitių buvau išvengęs. Kameros draugai pakėlė mane ir paguldė ant gultų, ramino, kad ne aš pirmas ir ne paskutinis, gavęs tokį krikštą. Užjautė, stengėsi net kuop galėdami padėti. Stenėjau, kosėjau, spjau-džiau kraujais. Gal savaitę nieks manęs nejudino, niekur nešaukė. Net vakarinių patikrinimų metu, kai visus gultų ir sienų plyšius tikrindavo, ar nėra kur užkistos gal kokios geležies, gal patys nežinojo ko, manęs nuo gultų nevarydavo. Bet aiškiai mačiau dėmesingus, stebinčius žvilgsnius. Iš to galima buvo spėti, kad reikia dar kažko laukti. Ir laukti teko neilgai. Vėl atėjo pasimatymo naktis, tik jau su kitu, amžiumi vyresniu "kūmu". Šis vėl iš naujo pasitiksino mano metriku duomenis. Tarp kitko pasiteiravo, kas mane taip "papuošė" mėlynėmis. Pasakiau kad draugai. Kokie - neklausinėjo. Ir iš karto prie reikalo. Į daugumą jo klausimų atsakyti, nesugebėjau - per mažą rusų kalbos žodžių žėžinojau. Į visus juo vapaliojimus atsakinėjau: nesuprantu, nežinau. Bet suvokiau, kad man metamas kaltinimas ruošimusi su grupe bėgti pas vokiečius. Minėjo daug mūsiškių pavardžių, tarp jų ir man tikrai nežinomų. Buvo paminėtos ir kelios rusiškos pavardės. Klausimai buvo ir konkretūs: pažistu tokį ar tokį, ar draugavau su tuo ar tuo? Šita litanią kartojo keletą naktų iš eilės ir vis kažką užrašinėjo tai į pusiau spaudintus, tai į svarius lapus. Negaliu prisiminti, ar aš pasirašiau tuose lapuose, ar ne. Jeigu buvo būtina, galimas dalykas, kad bijodamas egzekucijų paklausau jo valiai. Paskui vėl buvau paliktas ramybėje.

TEISMAS

Atmintinę 1942 metų gegužės 20 dieną, aprengtą šim-tasiūle, mane išvedė į lauką. Nuo gryo oro svaigo galva vos laikiausi ant kojų. Dangus apniukęs, pusnynais apklotą žemė, ir medžių pumpurai dar nerodė jokių pavasario žymių.

Kaip iš slibino gerklės pro žiojėjančias tamsių sienų

KAIP ŽEMAIČIAI RUSUS IR VOKIEČIUS Į SIBIRĄ VARĖ

Dievdirbys Ipolitas Užkurnys

Didžiosios valstybės švenčia 50 metų karo pabaigos jubiliejų. Žinoma, švenčia ir jo dalyviai. Prisimenu ir aš tą pabaigą, nes aš irgi dalyvis - lietuviams teko dalyvauti ir invalidais likti, taip pat ir žūt, tik kažin, ar lietuviai norėjo dalyvauti, ar juos privertė? Vienus privertė rusai, kitus - vokiečiai, ir vėl - rusai. Mane privertė rusai eiti kariauti prieš vokiečius.

Kai Latvijoje kariavom prieš vokiečius, daug lietuvių svarstydavo, kaip geriau, - gal eiti pas vokiečių ir kariauti prieš rusus?

Bet 1945 metų pavasaris tirpdė sniegą ir jautėsi, kad karas eina į pabaigą. Aš kariauti nenorėjau, man pasisekė - aš nieko nenušoviau, ne tik aš, ir tie, kurie buvo su manimi, ir jie nieko nenušovė - mums į puolimą eiti neteko, stovėjom gynyboje, o vokiečiai mus retino iš snaiperių. Kas buvo atsargesnis, tas ir liko.

Aš 1945 metų gegužės pirmosios naktį užėjau ant minos, laimė, tik lengvai sužeidė, bet į ligininę patekau. O gegužės devintą ir karas baigėsi.

Kažkur miške, ne taip toli nuo fronto, žeminėse buvo ligininė. Čia pat ėjo kelias nuo fronto.

Daug vokiečių pasidavė vadainamai 16-ajai lietuviškai divizijai. Tai mes, kurie galėjom vaikščioti, ištisas dienas žiopsodavom į varomus belaisvius. Varė pažįstami kareiviai, varė vokiečius, varė ir buvusius vokiečių belaisvius rusus. Gal buvo tokia taisyklė, kad čia pat ant kalnelio, nuolat leisdamo vokiečiams pailsėti, bene paskutinis sustojimas, o ten - jau galas kelio ir kad toliau būtų lengviau keliauti, - "apsvarindavo". Vokiečiai manė, kad taip, nešdami didžiausius nešulius, su gurguolėmis, ir Sibirą pasieks, bet taip jie tik manė. O rusai buvo varomi purvini, alkani, apdrisę, tik iš kepurų galėjai atpažinti, kur tankistas ar koks lakūnas.

Dažnai sutapdavo: atvaro vokiečius ir tuojau - rusus. Kai atvaro vokiečius, tai tie vaikšto, o sargyba apspan-gus ir tos pačios nedaug. Vokiečiai mums. žioplinėian-tiems, siūlydavo rūkalų, šokolado, bet negali su jais, vokiečiais, susikalbėti, kalbos nemoki.

Žiūrėk, atvarė rusus. Einu pas rusus. Ė, ir susikalbėti jau gali, tai klausiu: kaipgi, tu lakūnas, patekai vokiečiams? - Kad numušė lėktuvą, tai ir patekau. Ir tankistas - tą patį. Gaila jų, juk ir aš galėjau tarp jų būti.

Rusams net vaikščioti uždrausta, - tik sėdėti, o aš vaikštau tarp jų, man niekas nedraudžia. Rusai visi kaip vienas - duok rūkyt, duonos duok, o iš kur aš imsiu? Ė, manau, tie vokiečiai turi per daug ir greit taip pat neturės. Sakau rusam - susitarkit, šokit ir pulkit ant vokiečių Sako rusai: sargyba, šaudys. O to sargyboj daug žemaičių. Skaiau - nesaudys. O pats manau, kol žemaitis nuspręs šaut ar ne, tai dešimt minučių praeis. Pats atėjau ant kelio. Tik staiga pakilo keli šimtai buvusių vokiečių belaisvių rusų. Apsidžiaugiau, kad manęs nesumindė - dabar matau - vokiečių gurguolės verčiasi, vokiečiai bando apsiginti, - veltui. Ir po kokių penkių minučių rusai sėdi savo vietose, vokiečiai atstatinėja vežimus, gargaliuoja. Ir anei vieno šūvio. O kai vyko grumtynės, aš pamaciau, kad dviejų galingų valstybių piliečiai dėl duonos kasnio vieni kitiems gerkles plėšia. Juk ir nuo vieno ir nuo kitų lietuvis karvutė, rugių maišą, paršelių mišką tempė, slėpė, nuo abiejų lietuvis kentėjo ir abu vienodai "gerbė ir mylėjo".

O vis tik gera man buvo ant dūšios, kad nieko neturėdamas kelis šimtus pamaitinau, juk man - tik aštuoniolika metų. Ir štai, mūsų užkariautojus, mūsų "vaduotojus" žemaitis palydi abu į nelaisvę, į Sibirą.

Mieli lietuviai, buvę 16-tos lietuviškos divizijos kariai gal kuris nors dar esat, kuris lydėtų tuos "vaduotojus"? Įdomu, kaip jums atrodė iš šalies tas didžiųjų tautų tautiečių susirėmimas? Parašykite - ar į "Lietuvos aidą", ar man. Mano adresas: Ipolitas Užkurnys, Žaros gt. Nr. 3, bt. 3, Vilnius, 2043. (Iš "Lietuvos Aidai", nr. 93)

EŠALONAS RIEDA Į NEŽINIĄ

Stasys Jameikis

Iš "METAİ 94", balandis, nr. 4. (Tremties archyvas)

(Tęsinys)

TARDYMAS

Tik antroje balandžio pusėje vidurnaktį mane iškviatė iš kameros į gana šiltą kabinetą. Pasodino ant cementuotos į grindis taburetės. Priešais mane už rašomojo stalo sėdėjo nedaug ką vyresnis už mane vyriškis. Matyt, išsukęs nuo fronto.

- Pavardė, vardas, tėvo vardas, gimimo metai, išsilavinimas ir t.t. - nuskambejo standartiniai klausimai. Kadangi dar nebuvau spėjęs pramokti rusiškai, ne visus ju klausimus supratau. Pirmuosius (jam buvo suprantami ir lietuviški atsakymai, bet atkartodavo juos rusiškai: ne Stasys, o Stanislav, Igno - Ignatovič). Klausimus sprendė nebylių kalba - gestais. Taigi kalbėdamiesi vargstam abu. du. Kol jis parūko - patylim. Neskuba. Šiaurėj žiemos naktis ilga. Iki ryto toli. Susidomėjo šeimos reikalais. Tėvai... žmona... kur jie? Kai pasakiau, kad liko Lietuvoj, nano "kūmas" padeda plunksnakoti, atsišlošęs kėdėje ir sukryžiajęs ant krutinės rankas kuri laiką žiūri į mane ir sarkastiškai šypsosi. Pagaliau savo iškreiptu snukiu palinksta į mane ir sako:

- Tak teper tvoja semja s fricamij... (Tai dabar tavo šeima su fricais...)

Iš pradžių nesupratau jo žodžių prasmės, ibedžiau į jį klausiamą žvilgsnį. Jis savo žodžius pakartojo ir dar paliustravo gestais. Supratęs jų reikšmę, lyg stiprios spyruoklės išmestas pašokau nuo kėdės ir siekiau pagriebti nuo stalo molinę peleninę. Deja, jis supratęs mano kėslus, buvo greitesnis ir taip man žiebė į dantis, kad atsidūriau ant grindų ir, matyt, ilgokai pagulėjau, nes kai atsikvėpiaiu, kabinete, be tardytojo, buvo dar keli uniformuoti kareiviai. Kada jie buvo pašaukti, kada čia atsirado - negirdėjau. Keltis neskubėjau. Taip gera, tiesiog saldu buvo gulėti, kad tik leistų, tai gulėčiau ir gulėčiau. O cementinės grindys po šonu buvo tokios mielos. Turbūt krikštas mano smegenims buvo pakankamai geras, kad jaučiau malonų nesvarumą. Man liepia keltis, o aš nė krust. Man gera gulėti, kodėl aš turiu keltis. Ranka perbraukiau nosį - kažkas lipnaus kėlė įtarimą. Supratau, kad tai ne sloga - man srūva kraująs. Pajudėjau. Vėl komanda "kelkis". Kur man skubėt, kur aš geriau rasiu, čia taip ramu ir 1995. VI. 6

izoliatoriaus duris išvedinėjo vieną po kito mūsų tautiečius - jau anksčiau mano minėtus bendrakeleivius Merkeli Micevičių, Maziliauską (vos nesusaudytą prie traukinio Karielijoj), Linartą (buvusį Finansų ministerijos referentą) girininką Reklaitį, atsargos pulkininką Dailydę, žydų tautybės inžinierių Blochą, darbininką Vinčą ir kitus.

Buvom išrikiuoti vienuolika vyrų ir sargybos atlydėti į vietinį laisvųjų klubą. Pakeliiu griežtos rikiuotės nesilaikėm ir persitart vienu kitu žodžiu ginkluoti palydovai nedraudė. Taigi ir man kai kas daugiau paaikškėjo, negu buvau supratęs per tardymus. Sužinojau, kad dauguma čia atvežti grupelėmis daug anksčiau negu aš. Stebino mus Kleopo Mackevičiaus gera nuotaika, jo optimizmas. Tik Maziliauskas savo pesimistine nuojauta atvirai pranašo liūdną šios kelionės baigtį. Visi buvome labai sulyse, bet ypač Maziliauskas. Jis savo sudrįskusį švarką ir kelnes galėjo triskart susimesti apie liemenį. Salėje, prie raudonu audeklu užtiesto stalo, mūsų laukė trys įvairių laipsnių kariškiai, kurie buvo mums pristatyti kaip karo lauko tribunolas.

Teismo farsas truko dvi dienas, trečiąją buvo paskelbtas nuosprendis. Kaltinamajame akte - 24 pavardės žmonių, atseit priklaususių mūsų grupei. Pirmininkaujantis su patos akcentavo tai, kad visi - skirtingų profesijų ar specialybių. Atseit štai kaip sąmoningai ir kruopščiai šios grupės buvo ruožtasi bėgti iš lagerio pas vokiečius.

Toms neva ruoštoms akcijoms patvirtinti buvo atvežti ir liudytojai. Beveik visi rusai, kuriuos aš (ir ne tik aš) pirmą kartą pamaciau. Bet pagrindiniai liudytojai buvo visų mūsų palydovai - Gužas ir Kovalčiukas. Jų parodymai buvo tiesiog juokingi, kad kvatojosi net teismo nariai. Ypač kėlė juoką įrodinėjimai, kad inžinierius Blochas, būdamas žydas, ruošėsi bėgti pas vokiečius. Tai buvo ne teismo procesas, o teatro spektaklis. Pirmosios teismo apklausos metu, draugų padedamas, paaikškinau, kad aš jokiuose pasitarimuose ar "rengtose" akcijose negalėjau dalyvauti, nes sunkiai sirgau dizenterija ir gulėjau ligininėje. Pareikalavau iškviesti liudytoją "gydytoją" Meriną. Visų mūsų nuostabai, kitą dieną jis buvo atvežtas į teismą. Deja, jo "dūšia" buvo nusidaziusi "Juodojo ežero" spalva. Jis patvirtino, kad aš sirgęs dizenterija, bet barakas - palata, kuriame gulėjau, nebuves rakinamas ir kas norėjęs galėjęs iš jo išeiti, atseit visą laiką visų sukontroliuot negalėjęs. Taigi, paneigti kaltinimo nepavyko. Negelbėjo ir mano bendražiogių įrodinėjimai, jog esame

/ nukelta į 4 psl...../

3 psl.

Juozas Kuckailis

Niekaip negaliu sutikti, kad apie tariamuosius "liaudies gynėjus", o paprasčiau - stribus, istrebitelius, skrebus, kaip žmonės juos tada vadino, neišliko dainų. Netiesa, kad jų gyvenimai ir kruvini darbai mūsų tautosakoje, kaip ir mūsų žmonių atmintyje, nepalikę pėdsakų. Skaudžiai apsirinka taip manantys. Gal pamiršo, kaip ir daugelį kitų ano meto išgyvenimų, o gal ir sąmoningai nutyli, apsimeta, jog to nėra buvę.

"O niekše, niekše tu,

Tau Dievas nepadės.

Nušovei bernelį, -

Tai kas mane mylės?..

Taigi, iš istorijos to neišbrauksi, juo labiau kad ir patys pokario "herojai", bent iki Atgimimo, nelabai stengėsi savo niekšiškus pėdsakus užtrinti. Atvirkščiai: pirmai pragai pasitaikius, vis pasipuikuodavo savo "žyglais", apie juos pasakodavo vis atviriau ir atviriau.

Vartau stribų atsiminimų knygas. Išleistos ne taip seniai, kai kurios pasirodė net Atgimimo pradžioje. Kiek jose pagyrušikumo, dirbtinio patoso! Bet kartu ir kaip tvirai išsipašakota apie savo tėvynainių - netgi kaimynų, giminių, kitų artimų žmonių - trėmimus į Sibirą, kankinimus, žudymus, vadinamus smagius pasižadymus. Kaip jie lankstėsi okupantams ir kaip vergiškai vykdė jų užmačią - niokoti mūsų kraštą, naikinti mūsų žmonių gyvenimus, kultūrą, religiją, papročius.

Žudyt tautą laukiniams padėjo

Lietuvos išgamos, slobinai...

aidėjo po Lietuvos kaimus daina, o kartu su ja - bemaž beviltiškas tikėjimas, kad anie gal supras tautos kančią, išgirs jos aimaną, atsitoks ir vienoje gretose su broliais atgreš ginklus prieš atėjūnus. Deja, tautos išgamos to nei išgirdo, nei suprato.

"Pirmaisiais metais kovotojai gaudavo tik ginklų - jiems nebuvo skiriama apranga, nieko už tai nemokama, net maisto kortelių negaudavo", - guodžiasi A.Viršulis L.Banevičiaus knygos "Tėviškė šaukė į kovą" (1987 m.) pratarėje. O toliau dar gražiau: "Taigi naikintųjų būrių kovotojai turėjo rūpintis ir duona kasdienine... Tai bent! Paleidžia kaip peralkusius šunis nuo grandinės: plėšikaukite, grobkite (ką pasiimsite, tas jūsų), prievartaukite, žudykite... Taip jie ir darė be atvangos vos ne visą dešimtmetį, nors paskui už jų budeliškus darbus buvo ir algos mokamos, ir kareiviškos aprangos mestelėdavo. Vargu ar taikliau apie tai gali būti pasakyta, kaip šioje dūžų leipalingiškųjų anais laikais pamėgoje dainelėje:

Ateina stribai į kaimą -

Neturi sarmatos:

Spintoje bandito ieško,

Bliūde automato.

Jie nuėję į kamara

Lašinukų randa,

Visi sako, kad banditas,

Ir iš galo kanda.

Iš kur, sakykit, šitiems prievartautojams galėjo atsirasti žmonių pagarba ir meilė? Juo labiau, kad ne vienus jų visi pažinojo kaip miestelių liumpenus, prasi-gėrusių, nusigyvenusių tėvų vaikus. Ir šiandien, jeigu žmogus labai priekabus, įkyrus, mano tėviškėje sakoma: "Nebūk stribas". Prisimenu, mes, vaikai, labai mėgdavome žaisti karą. Vieni turėdavom virsti "stribais", kiti - "partizanais". Bėda būdavo ta, kad visi norėjo būti "partizanais", bet niekas - "stribais", nes "stribai" pagal anuometinę gyvenimo sampratą turėjo žūti. Kartais ir be apsisprendimo neapsieidavome. Kas gi norės būti "stribu", jeigu ir taip iš jų visomis pakampėmis šaipomasi:

Eina stribas:

Kojos kliba,

Nuo snarglių

Rankovės žiba.

O, žiūrėk, ima kas nors ir uždainuoja:

Cukraus fabrikas tvarkoje -

Brangus cukrus Lietuvoje.

Už stribuko skūrą juoda

Tiktai pusę kilo duoda.

EŠALONAL..... /.....atkelta iš 3 psl./

pakankamai išpruse, gerai orientuojamės geografinę padėtį, ir tokiomis sąlygomis pabėgimas - tikra kvailystė. Mūsų grupės vadovu buvo laikomas Linartas. Taigi jo adresu buvo daugumos "liudytojų" parodymai. Užteko jų ir visiems kitiems. O mums nepažįstami rusai kaltinimus laidė bendru vardu "grupė". Kartais kuris nors teismo narys išsišokdavo, paklausdavo jų, kokia vieno ar kito kaltinamojo pavarde. Jie, aišku, neatsakydavo. Ir mano pavardės nė vienas jų nepaminėjo. Paskutinis liudyti išėjo Kovalčiukas. Tas tai jau žodžių neieškojo kišenė. Išbėrė jam iš anksto "kūmo" padiktuotus kaltinimus kaip poterių. Kadangi mano pavardės neminėjo, teisėjas, rodydamas i mane, paklausė: "Ar šis dalyvavo?" Kovalčiuko atsakymas nuskambėjo taip (prisimenu žodis žodinė):

- O šis, kaip asilas, kur visi, ten ir jis.

Tas jo "asilas", manau, ir nulėmė mano likimą. Juk Tarybų sąjungoje tuo laiku i neprotingus padarus, o i asilus ypac, buvo žiūrima su didele pagarba. Arkliai ir karvės buvo išnaikinti, o asilai ir ožkos išliko.

Paskutiniame savo žodyje kiekvienas kaltinamasis neigė visus kaltinimus, kaip sugebėjo. Aš pasakiau trumpai:

- Kaltas tik tu, kad esu lietuvis.

Inžinierius Blochas, kalbėjęs paskutinis, metė stipriausią argumentą:

- Kaip aš, žydas, galiu bėgti pas vokiečius, pas tuos, kurie žydus šaudo!

Grįždami nakvoti i tą patį izoliatorių, visi neabejojom tik tuo, kad inžinierių Blochą tikrai išteisins. O dėl savo jo likimo kiekvienas tik spėliojom.

Kaip jau minėjau, pirmiame kaltinamajame aktie buvo minimos 24 pavardės. Dalyvavo teisme tik 11 vyrų. Kur kiti 13? Vyresni ir daug anksčiau i šį izoliatorių atvežti mano bendražygiai sakė, kad tie 13 mirė izoliatoriuje tardymo metu jau sausio ir vasario mėnesiais.

NUOSPRENDIS

Dienai išaušus, su dar didesniu nerimu klampojom pusnynais atgal i klubą išklausyti nuosprendžio. Ši karta ir Kleopas ėjo be vakarykščio entuziazmo, nuleidęs galvą susimastęs ne mažiau už kitus, nes ir jo adresu buvo pažerta kaltinamųjų "deimaniukų". Visus slėgė prieš pusmetį paskelbtų nuosprendžių Masiliūno ir Jankaus grupių prisiminimas. Ar nesibaigs ši dvi dienas vaidinta komedi-

4 psl.

Sako, kad Baltašiškes turguje, kur suplūsdavo aplinkinių valsčių dūžkai, ir taip šmaikstaliai žuiviai pašdykraudavo:

Kam mielių? Kam mielių?

Kam džiovinų? Kam žalių?

Kam muilo? Kam degtukų?

Kam moties nuo stribukų?

Bet "stribas" nebuvo niekingiausias žodis. Būdavo, kad kur kas taikliau, liaudiškiau juos pavadina, taip, jog nepatogu čia ir kartoti. Dėl stribo tai ir anie šandien galėtų nepykti. Nes jų bendražygis, jau minėtasis Banevičius, savo atsiminimuose visai rimtu tonu rašo: "Tada mus vadino stribais. Ne vienam tas žodis dabar atrodo nesuprantamas ir keistas, užgaulus ir ižeidžiantis. Mes anais laikais nelabai teisižeidždavome taip vadinami". Manau, kad Banevičius žino, ką sako. Žinoma, gal kitiems mieliau, sekant Viršuliu, stribus vadinti "skydu, i kurį atsimušę kruvinos nacionalistinės gaujos". Bet anuo pokario laiku liudytojams toks pasakymas kelia tikrai graudžią šypsena: jeigu ne svetima kariuomenė, Vetrovo "berniukai", stribai sovietinės valdžios nebūtų pajėgę apginti nė pusdienį, ne ką būtų padėjusios ir storos miestelių mūrų sienos, už kurių jie lindėjo...

Tai šiandienos apmąstymai. Tada visiems ir viskas buvo aišku. Netgi stribams. O tuo labiau tautai, pasirinkusiai aktyvios kovos su atėjūnu ir kolaborantais kelią:

Mūs broliukų yra išdavikų,

Stribo vardą jau žinai gerai...

Jis už butelį bjaurios degtinės

Tėvą motiną Altajun siųs.

Tuo viskas pasakyta. Ir tai jau praeitis, istorija, kurios nesunaikinsi, kad ir per galvą verstumeis.

/DIENOVIDIS, Nr.19. Leidykla: Pilies 23a, 2001, VILNIUS/

Dainavos apygardos Mėrkio rinktinės partizanai 1947 m. vasarą. Iš kairės i dešinę: Jonas Budėnas - Klebonas, Sofija Budėnaitė - Ramunė, Jonas Jakubavičius - Rugys iš Varenos valsč., Druckūnų kaimo, Teofilis Valickas - Balys.

(Iš Lietuvos tremtinių Sąjungos leidinio KOVOJANTI LIETUVA, 1944-1954.)

ja tokia pačia tragedija? Įtarimą didino ir sustiprinta sargyba. Jei vakar ir užvakar mus lydėjo tik dviese ir tik su šautuvais, tai šiandien penkiese su nuogais durtuvais ant šautuvų ir dviem vilkiniais šunimis.

Kai suėjom i klubą, salė buvo tuščia. Nei teismo narių, nei liudytojų. Tik raudonas stalas kaip baubas viename gale ir kiti suolai kitame, ant kurių ir prisėdom atsikvėpti.

Staiga sugriaudėjo sargybai vadovavusio balsas: "Stot!" Pro šonines duris išėjo mūsų likimo lėmėjai. Net neprisidė pradėjo skaityti savo litaniją. Ji buvę ilga ir mums neišsivariantiems jų Baudžiamojo kodekso, nesuprantama.

Buvom kaltinami antitarybinę kontrevoliucine veikla pagal RTFSR Baudžiamojo kodekso 58 straipsnius 2,9, 10, 11 ir 12 punktus. Kiekvienas jų skelbė gana platų nusikaltimų spektrą ir bauminių dydį.

Teisėjai, liudytojų padedami, irodinėjo, kad mūsų grupė jau nuo 1941 metų liepos mėnesio pritarė J. Masiliūno užmačioms, o nuo tų metų rudens ir vėliau "Juodojo ežero" lageryje punkte rinkdavomės i pasitarimus, aptarinėjom planus, kaip nuginkluoti sargybą ir pabėgti iš lagerio, nuverst Tarybų valdžią ir pereiti pas vokiečius. Kad lengviau įvykdytume savo planus, keldavome paniką lageryje: skleisdavom nebūtus dalykus apie padėtį frontuose, ir net lageryuose, apnuodydavom kaliniams skirtą maistą iš kažkur gautomis chlorkalkėmis, o mūsų grupės vadovas J. Linartas net padegęs baraką. Tai buvo tik proga pirmest kalte.

Teismo išvada buvo paskelbta 1942 m. gegužės 22 d. nuosprendžiu Nr. 449: "Už išvardytus nusikaltimus N... apygardos karinis tribunolas... TSRS vardu... remdamasis RSFSR BK 319 ir 320 str. nusprendžia:

1. Bronių Merkelių (Lietuvos "Pieno centro" referentą);
2. Kleopą Mickevičių (Geležinkelio valdybos darbuotoją);

3. Leonardą Maziliauską (Sveikatos apsaugos liaudies komisariato Planavimo finansų valdybos viršininką (194-1941 m.), prieš tai dirbusį, rodos, kažkurioj Lietuvos pasiuntunybėje);
4. Juozą Rėklaitį (girininką);
5. Juozą Linartą (Finansų ministerijos referentą);
6. Bronių Stasiūną (policijos valdininką, palikusių net 5 vaikus, kas pažymėta byloje);
7. Antaną Dailydę (atsargos pulkininką);
8. Aleksandrą Vilimą (mokytoją);
9. Josifą Blochą (inžinierių-architektą);
10. Stasį Vinčą (geležinkelio darbuotoją);

nubausti aukščiausią bausme - sušaudyti!..

Man, gal kaip asilui, anot Kovalčiuko, o tribunolo nuomone - "kaip jaunam ir mažiau veikusiam" - 10 metų lagerio ir 5 metai be teisų. Štai koks tos šlykščiai suburikuotos bylos rezultatas - 23 mirtys! Teismo pirmininkui paklausus "Ar visiems nuosprendis suprantamas?" - inžinierius Blochas bandė dar įtikinti, kad tai nesupratimas, kad tai klaida, kad žydui tokie kaltinimai - absurdas, deja, "tribunolas" jo išvedžiojimui net neišklauė iki galo išsėjo.

(Kiek prisimenu, ankstesnėse - J. Masiliūno ar gydytojo Jankausko - grupėse buvo nuteisti sušaudyti Jurgelavičius Ignas ir Neudžiūnas Matas.)

Perspauddinamę dalį rūs savo straipsnį pavadino Vytauto Indrašiaus straipsnio, tilpusio TREMTINYS, nr.17, 6-tame psl., nes paliečiamame ne dažnai minima viešai, savotiška stribų globojimo situacija. Auto-

rius savo straipsnį pavadino "Ar Lietuvos teisingumas įvertins stribų "nuopelnus"? atsiliepdamas i laikraštyje "Aukštaitis" atspausdintą straipsnį:

"NL"

" 1989 m. balandį tremtinė Adelė Mazūrienė "Aukštaitis" laikraštyje (Nr.2) rašė apie Zarasų apskr. Antazavės valsč. stribus. 1945 m. gegužės 17 d.Salinių kaime, enkavedistai išžudė beginklę Leopoldo Gaidžio šeimą: 59-erių metų motiną Karoliną Gaidienę, 23-jų metų nėsčią žmoną Veroniką Žibutę-Gaidienę ir šešių mėnesių dukrelę Albinutę. Išėdami sudegino namus. Rūsyje nuo dūmų užtroško besislapstantis Leopoldas Gaidys.

I rašinį sureagavo dar gyvi kruvinosios akcijos dalyviai. Antazavėje gyvenantis stribų vadas Kirilas Kurakinas, zarasiškis Petras Bartasevičius, uteniškis Juozas Sakalys rašinio autorę ir "Aukštaitis" laikraštį padavė i teismą už garbės ir orumo įžeidimą.

1989 m.lapkričio 9-ja Utenos teisme stribai įrodinėjo, esą jie buvę sąžiningi "liaudies gynėjai". Tačiau faktai atsisprežė prieš juos. Teismas atidėtas, renkami papildomi duomenys.

1992 m. balandžio 9 d. priėmus įstatymą "Dėl dalyvavimo Lietuvos gyventojų genocide" Zarasų raj.prokuratūra Antazavės stribams iškėlė baudžiamąją bylą dėl Gaidžių šeimos išžudymo. 1994 m. trijų tomų bylą perėmė Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, tyrė Specialiųjų tyrimų skyriaus prokuroras R.Žuromskis.

1994 m., rugsėjo 6 d. ji atsidūrė Lietuvos Aukščiausiam teisme, kur turėjo būti įvertinti K.Kurakino, P.Bartasevičiaus, Jono ir Juozo Sakalių kruvini darbai. Deja, Aukščiausiojo teismo kolegija nepriėmė sprendimo, bylą perdavė papildyti naujais dokumentais.

O jų Lietuvoje apstu - nereikia jokių sovietų armijos ar KGB archyvų Maskvoje. Tik burokratizmas tebeklesti. Kodėl tiek delsta paneigti Zarasų karinio komisaro papulkininkio S. Sameco fiktyvią pažymą, liudijančią, kad K.Kurakinas nuo 1945 m.vasario 15 d. iki 1945 m.lapkričio 27 d. tarnavo sovietų armijoje? Tereikia perskaityti jo atsiminimus 1964 m. rugsėjo 3 d. Zarasų raj. laikraštyje "Tarybinė žemė" arba Genocido aukų ir rezistencijos archyve paimiti bet kurio antazaviškio 1945 m. baudžiamąją bylą, ir taps aišku, kada, kas ir kur areštavo teisiamąjį. Beveik kiekvienoje byloje rastume Antazavės stribų būrio vado Kirilo Kurakino ir jo sėbrų pavardes.

Stebina, kad Antazavės stribus kaltina tik Gaidžių šeimos išžudymu. 1945 metų gegužyje jie suėmė Antaną Tumėną ir partizanų ryšininkę Valę Pupeikytę - Vaidilutę, Vyriškį nušovė, o V.Pupeikytę stribai K.Kurakinas, P.Bartasevičius, Jonas ir Juozas Sakaliai kankino išrenge, pri-rišo prie medžio ir visi prievartavo. Po to nušovė.

J.Semaškaitė knygoje "Vaičėno būrio žūtis" (145-146 psl) mini šį įvykį. Apie stribo K.Kurakino pataloginį žiaurumą yra dešimtys liudytojų parodymų. Genocido aukų ir rezistencijos archyve Zarasų apskr.operatyvinių pranešimų byloje radau aktą, bylojantį, kad 1948 m. sausio 16 d. Latvijoje, Skriveros geležinkelio stotyje K.Kurakinas nušovė Antaną Paurį (1920-1948) iš Antazavės valsč. Butiškių k.

Žinia, pavartę archyvų bylas, rastume dokumentą ne tik apie Gaidžių šeimos išžudymą, bet ir apie kitus Antazavės stribų žygdarbius".

Nesuvokiamos teisininkų nuostatos, kad ne visus kaltinamuosius reikia teisti už genocido vykdymą. Mat šie tik vykdė tarnybinę pareigą - deginti, šaudyti, prievartauti. O kurakina, kurpdami kaltinimus Lietuvos patriotams - teisdavo juos ilgiems kančių metams vien už nenorą tarnauti okupantams! Tokių baudžiamųjų bylų buvo tūkstančiai.

Saugumo generolas K. Liaudis, pažadais garantavęs laisvę, 1958 metais prikalbino legalizuotis paskutiniuosius Antazavės valsč. partizanus brolius Juozą ir Izidorių Streikus. "Nekaltų žmonių žudikai laisvėje - to negali būti!" - rėkė K.Kurakinas įvairaus lygio susitikimuose. Savo pasiekė: brolius Streikus areštavo ir 1962 m.birželio mėn.Rokiškyje teisė. K.Kurakinas reikalavo aukščiausios bausmės. Juozą Streikų - Stumbrą (1923-1962) sušaudė, jo brolį Izidorių Streikų - Girinį įkalino 15 m.

Šiandien teisininkai svarsto: ar žudikai vykdė gyventojų genocidą, ar vykdė tarnybinę pareigą?

Antazavės stribų byla vėl Lietuvoje generalinėje prokuratūroje. O "liaudies gynėjas" Kirilas Kurakinas ramiai sau gyvena Antazavėje. Ar bus padėtas paskutinis taškas kruvinoje jo biografijoje?/Pabraukimai "NL" Red./

Savotiškai stebina ir pačių Antazavės gyventojų abejingumas(?): kodėl tokį personažą toleruoja savo tarpe? Kodėl jam pardavinėja prekes, patarnauja restorane, ir pan.? Mūsų liaudies pasakose yra kalbama apie labai efektyvų bausdos būdą: ištepti derva ir pavolioti plunksnose...Priėjo, "draugą" ir stribą Kurakiną galima būtų vel-tui pergabenti per sieną i jo bendraminčių tėvynę, atėmus jo butą (o gal ir namelį?) ir atiduoti kokiam vargs-tančiam tremtinių šeimai.

Ne mano jėgoms aprašyti, kas vyko kiekvieno pasmerk-tojo širdyje. Net nebandysiu. Patylėsiu. Tuo labiau, kad šį momentą prisiminus, geriausiai ir tinka tylos minute pagerbti jų atminimą.

Nesugebėsiu pavaizduoti ir mūsų bendros paskutinės kelionės iš klubo, iš teismo salės. Vienuolika issekusių ir moraliai pakirstų, vilties ir dvasios stiprybės netekusių vyrų ne ėjo, ne klampojo, o nuolatos klupdami ir šunų draskomi šliaužte šliaužė. Visų būklė buvo tokia, kad pa-dėti vienas kitam bent atsistoti niekas nebeturėjo jėgų. Kas bandė, patys kartu klupo. Štai ką reiškia netekt moralinės stiprybės!

Centrinio izoliatoriaus prieangyje mus atlydėjęs sargy-bos vyresnysis, perduodamas vidaus tarnybos pareigūnams savaip paskelbė nuosprendį:

- Ši - išstūmė mane i priekį, - i bendrą kamara, o tuos desimt, - su neslepianu pasitenkinimu rėkė išrėkė pompastiškai pabrėždamas, - i mirtininkų!

Tai buvo dar vienas skaudus dūris i nelaimingų pasmerktųjų širdis.

Mano grįžimas i buvusią kamara kalinius labai nuste-bino. Jų nuomone, retas atvejis, kad politiniams nebūtų paskirta kulka i kaktą.

Druskininkai. Paminklas Mindaugui (skulpt. V. Kašuba).
Viktora Kapočiaus nuotrauka

VEIDU Į ŠIAURĘ - DIENOS VAKARUOSE

ANTROJO PASAULINIO KARO ATSIMINIMŲ
2-oji dalis

JUOZAS ŠIAUČIULIS - ŠILĖNAS

/ tęsinys /

11.

Gauname ir mes po tris kepalukus juodos, ruginės duonos, po paketą margarino, marmalado, sacharino ir po penkis storus cigarus. Džiaugiamės gautom gėrybėm, senyvai pardavėjai į delną įspraudžiam po penkmarke. Ji patenkinta dėkoja, priedo prideda po popierinį maišelį prekėms susidėti, kviečia užėti kitą kartą.

Prie parduotuvės sustoja krovinių pakrautas karinis sunkvežimis. Vairuotojui ir jo palydovui pasiūlome po cigara, kad mus pavežėtų iki aerodromo. Jie mielai sutiko, sulipam į sunkvežimį ir, jau mums žinomu keliu, laimingai pasiekiame aerodromą.

Aerodromas - kaip išmirus. Jokio judėjimo, spėliojame, ką tai reikštų. Kareivinėse, atrodo, niekas mūsų nepasigedo. Koridoriuje sutinkame Gefreiterį. Šypsodamas, žvilgsnį mesdamas į krepšius, klausia, ar jau praėjo danties skausmas. Davė suprasti, kad nutuokia, kodėl mes taip ilgai užtrukome ligoninėje.

Džiaugiamės, kad mūsų rizikingas žygis pasisekė. Duona ir kitomis gėrybėmis pasidaliname su kambaryje esančiais. Aš savo cigarus atiduodu Vytiui, Klemui, nunešu vieną cigarą ir Gefreiteriui, kuris labai padėjo.

Grįžta vyrai, dirbusieji prie komendantūros esančių sandėlių ir praneša, kad viskas pakuojama į dėzes, pasiruosiama jų išvežimui. Aiški evakuacijos pradžia... Vakar dieną atvykusioji vokiečių civilių pabėgėlių kolona išvyko Vakarui, į Magdeburgą, Pritzwalką vedančiu keliu. Padangė grėsmingai rami, tik Rytų pusėje girdėti tolimesni sprogimų garsai. Raudonų atšvaitų saulėleidis rytienai žada vėjus. Mintimis grįžtu į netolimą praeitį, paliekant Hellos pussiasalį. Rodos dar tebejaučiu rūšių Baltijos bangų supimą, pavasariu žydinčius Swinemundes krantus, kelionę traukiniu ir pėsčiomis. Praėjo tik kelios dienos, o kiek daug jau įvyko!

Einame į seniai lauktą pirtį. Kiekvienas gauname po mažą gabaliuką "molinio muilo". Dezinfekuoja viršutinius ir apatinius rūbus. Pusiau šaltu vandeniu apsiprausę, jaučiamės smagiau ir grįžtame į kareivines. Jaunimo kambaryje Albertuko rankose pravirksta akordeonas, jį lydi mūsų likimo stiprintoją, gimtosios kalbos daina. Kokia ji miela mūsų širdžiai, kaip pavasario upelių čiurlenimas, - ji skamba mūsų kareivinių koridoriais, pro pravirus langus ją girdi frontuose užgrūdintas kareivis ir šio krašto ramus artojas, praeinantis, viską praradęs pakeleivis ir į gyvenimo pirmas dienas ateinantis žmogus - kūdikis. Jaunimui mes, esantieji kambaryje, suvirte ant lovų, tyliai pritariame. Kokia šventiška nuotaika, pakilesnė kaip šventovėje! Dainų žodžiai giliai sminga į mūsų širdis, tėvynės netekimo nostalgija spaudžia ašaras. Daina - mūsų likimo palydovė, - stiprink ir saugok mus...

Dainos žodžiai ir akordeono akordai paliečia mus visus. Adomas, visuomet dainai atsidavęs, neišlaiko, randa reikalo išeiti į lauką, atseit, parūkyti. Edvardas, parkritęs į lovą aukštelininkas, rankas užmetęs už galvos, tyli, įbedęs akis į virš jo esančios lovos apačią. Jo nuvargusių veidu rieda ašara, žėručiu žibanti ašara.

Brolis Vytautas ir Juozas tyliai pritaria. Jiems lengviau: jaunesni, mažai praradę, jų gyvenimas dar prieš akis.

Radijo žiniomis, rusai apsupo Karaliaučių, stipriomis pajėgomis puola Berlyno link. Amerikiečiai užėmė Hanoverį ir Essena, plačią frontu artėja prie Kasselio ir Weserio upės.

Balandžio Dešimtoji.

Antra vėjuota, graži pavasario diena. Prie kareivinių esančiuose medžiuose plyšauja varnėnai. Aukštai į padangę iškilęs, čirena vieversys. Nuostabiai kvepia pražydęs jazminų krūmas, viliojančiai šypsosi ilgastiebės tulpės.

Jau iš pat ryto mūsų grupė, kastuvais apginkluota,

Gefreiterio vedina išžygiuoja prie apkasų kasimo, kitos grupės - prie kitų darbų. Aplink mūsų įrengtą kulkosvaidžių bunkerį pakartotinai kasame dar vieną vingiuotų apkasų žiedą. Mūsų manymu - bereikalingas darbas. Nesukubam, ir skubėti niekas mūsų neragina. Gefreiteris sėdi ant apkasos krašto, rūko dovanotą cigarą, kažko susimastęs, seka dangaus mėlynėje slenkančius debesis. Albertas nori baigti pradėtą filmą ir padaro mūsų grupės dar kelias nuotraukas. Susirūpinęs, kur išaiškinti filmą, o neišaiškinus - gali sugesti, be to, gali užtikti vokiečiai. Už nelegalių foto aparato turėjimą ir fotografavimą gali skaudžiai nukentėti...

Aerodrome sukaukia oro pavojaus sirenos, iš nebaigtų kasti apkasų sulendama čia pat esanti bunkerį, jame gana saugu. Vos spėjame atsidusti, kaip virš mūsų galvų prašvilpia trys, baltom žvaigždėm paženklinanti amerikiečių naikintuvai. Staigiai pasuka aerodromo pusėn ir paleidžia kelias kulkosvaidžių serijas, apsisukę, vėl grįžta miško pusėn, iš kur atskrido. Jūs palydi vokiečių orlikonų šūviai.

Vokiečių naikintuvai, esantieji aerodrome iš savo maskuotųjų nejudą, lyg jų nebūtų. Kodėl? Nežino ir Gefreiteris, kodėl. Nejauki nuovoka sako, kad toks staigus amerikiečių naikintuvų pasirodymas yra tikrai žvalgybinis, prieš didesnę oro ataką. Sėdime bunkerio apsaugoje ir laukiame. Tolumoje, šiaurės-Vakarų pusėje, už miško girdėti lyg verdančio katilo, grąsus artėjantis niurnėjimas. Adomas ir Japonas nuogastauja mūsų bunkerio saugumą, viena maža bomba, ir mūsų nei vieno neliktų. Jų manymu, bunkeris prastai užmaskuotas. Jų manymu, būtų geriau pasitraukti į žemiau prie upelio esančius, didesnius ir stipresnius, geriau užmaskuotus. Iki jų gal tiktai pora šimtų metrų. Pritaria ir Gefreiteris. Prisilaikydami atsargumo, apkasų praėjimais nueiname iki bunkerio, kuris skirtas sužeistiesiems pirmajai pagalbai suteikti. Jo vidaus sienos išsklotos lentom, lubų apsauga dvigubai storesnė, iš išorės užmaskuotas alksnių atžalom, mažai skiriasi nuo aplinkumos, kur randasi gilių apkasų raizginys.

Oro pavojui praėjus, kastuvus ant pečių užsimetę, grįžtam į kareivines ir skubam į virtuvę pasiimti pavėluotų pietų. Grįžta iš darbų ir kiti, dalinamės amerikiečių lėktuvų antpuolių įspūdžiais.

Gatve, einančia pro kareivines, rieda įvairiais krovinių pakrauti kariniai sunkvežimiai, evakuojama komendantūra ir ligoninė, sunkiai stumiasi pabėgėlių kolonos. Apie ketvirtą valandą vėl sukaukia pavojaus sirenos ir netrukus, iš Vakarų pusės, pasigirsta daugelio artėjančių lėktuvų, padangę drebinantis ūžimas. Jie artėja kaip audra. Visą palikę, nešamės į požeminę slėptuvę. Sujuda medžiais užsimaskavę priešlėktuvinių pabuklių vamzdžiai, pasirengę priešą sutikti mirtį nešančia ugnimi.

Ilgai laukti nereikėjo. Dar nepasirodžius bombonešiams, kaip ir anksčiau, nuo miško pusės išneria amerikiečių naikintuvai. Žemi skrydžiai įnirtingai puola aerodrome stovinčius vokiečių naikintuvus, aerodromo angarus, komendantūras ir kitus aerodromo aplinkumoje esančius pastatus, priešlėktuvinių pabuklių vietas, amunicijos ir naftos sandėlius, kelyje esančius sunkvežimius ir civilių pabėgėlių koloną. Tai kartojasi kelis kartus, iki pasirodo bombonešiai. Jų suskaitome apie 40, iš kurių pasipila išmestų bombų lietus.

Siaubingai švilpdamos, jos krenta į taikinius. Tai pirmas toks didelis amerikiečių bombonešių oro puolimas, kurį pergyvename. Sprogimų garsai purto žemę ir storas slėptuvės sienas, sukelti gaisrų juodų dūmų stulpai, lyg fontanai, kyla iki debesų. Dega aerodromo angariai ir remonto dirbtuvės, liepsnoja komendantūros pastatai, sproginėja aerodromo pakraščiuose užmaskuoti vokiečių naikintuvai ir naftos sandėliai. Ugnies liežuviai šoka pragaros šoki. Raudonos žiežirbos krenta ir ant mūsų slėptuvę maskuojančių medžių. Jos žiba lyg švento Jono vabaliukai, mirguliuoja, šokinėja ant žemės ir kareivinių čerpėmis dengto stogo.

Vokiečių priešlėktuviniai pabūklai dirba visu įkarščiu ir nenustojančiai liejasi šuvių garsai, ieškodami taikinių, kurie yra gana aukštai. Lėktuvai apsupa didelį ratą ir pakartotinai išmeta likusias bombas, grįžta iš kur atskridę. Jūs palydi pabūklų ugnis. Aerodromas liepsnoja.

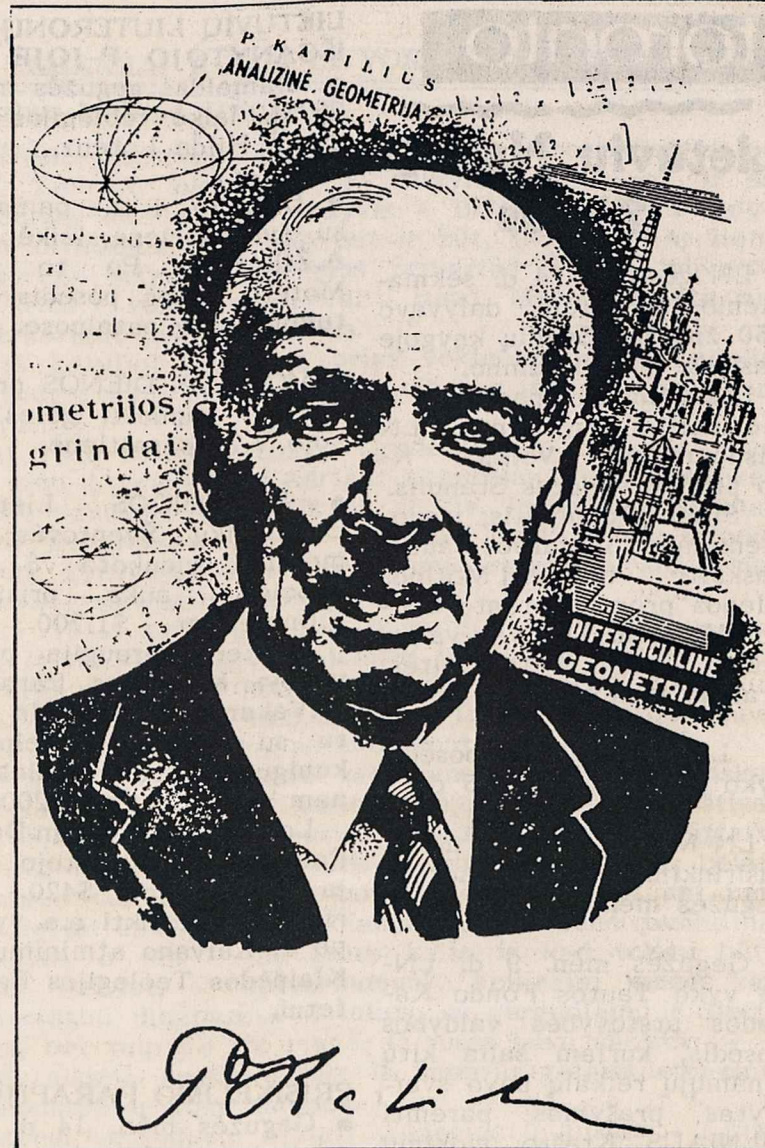
Pirmą kartą pajutome amerikiečių lėktuvų bombardavimą, kuris daug kuo skiriasi nuo rusų oro atakų. Mūsų slėptuvės įėjimus saugo ginkluoti Wehrmachto kareiviai, be jų leidimo iš slėptuvės išeiti negalima. Nors amerikiečių lėktuvai nuskrido ir negrįžta, kol nėra atšauktas oro pavojus, turime lindėti slėptuvėje.

Adomas ir Japonas, kaip ir visuomet, sunkiai visa tai perneša. Jie visuomet apimti baimės, jų manymu, saugiausia atviruose apkasuose, o ne slėptuvėje, todėl jie arčiausiai prie įėjimo. Albertas, kaip ir visuomet, juokauja, porina anekdotus apie moteris, kurios kartais esančios drąsesnės ir už vyrus, neužmiršta ir Buschhofs sutiktų lietuvaičių. Klemas ir Edvardas kalba apie rūkalus. Šlubis tvirtina, kad jo kortos rodo ilgą ir pavojingą kelionę. Albertukas ir Pranas gailisi, kad eidami į slėptuvę, neatsinešė akordeono, - būtų palinksminę joje esančius. Ljudas kalba tiktai apie valgį ir kaip, kur jo sukombinuoti. Vanagas prisimena vištų gaudymą, kai jis dirbo pas ūkininką Jurgaičiuose ir kaip jis moka iškepti bulvinius blynus be riebalų.

Aerodrome ilgai negėsta sukeltieji gaisrai. Juodi naftos dūmai, lyg juoda marška, gula ant žemės, skverbiasi į slėptuvę. Oro pavojus atšaukus, grįžtame į kareivines ir, pasiėmę katiliukus, skubame į virtuvę pasiimti vakarienės. Iš vokiečių kareivių pasikalbėjimų sužinojome, kad visi aerodromo pakraščiuose buvusieji vokiečių naikintuvai yra sudaužyti, yra užmušty ir sužeisty žmonių. Vokiečių nuotaika kritusi, kaip niekuomet. Vaikšto lyg žemę pardavę, gatvės ištuštėjusios, jokio judėjimo. Ant ligoninės pastato plevėsuoja aukštai iškelta balta, raudonu kryžiumi paženklinata, vėliava. Tyli radijas, jokios muzikos.

Vos spėjame pavakarieniauti, - komanda rikiuotis, ir būriais išveda iš aerodroma gesinti dar tebedegančias gaisravietas. Kastuvais metam žemes ant išsiliejančių naftos lopinių, kad jie toliau nesisplėstų, gaisrininkų kabliais veržiam apdegusias sandėlių sienas ir sudegusių lėktuvų liekanas. Gilios, bombų išraustos duobės juoduoja visame aerodromo plote, oras pritvinkęs degusių ir parako kvapo. Šovinių sandėliuose dar vis pasikartoja sproginėjimai, prie jų prisitarti draudžiama. Dirbam iki nakties, į kareivines grįžtam suvargę ir pajuodę nuo dulkių ir suodžių.

Neramus vidinis jausmas dirgina krūtinę. Kiekvienas savaip analizuojame amerikiečių puolimo rezultatus, nesėkmingą aerodromo gynybą ir sunaikintų vokiečių nai-

MIRĖ MATEMATIKOS PROFESORIUS

PETRAS KATILIUS

1995 m. gegužės 15 d., mirė matematikos profesorius PETRAS KATILIUS. Kone visos Lietuvos matematikų kartos prisimena jį: sklandžia ir logiška kalba, tiesia, nepriklausoma laikysena, šviesia, kiek ironiška šypsena. Visi skaitė jo vadovėlius, net tie, kurie jo pasikaitų jau nebeklausė.

Dabar profesorius nebėra...

Petro Katiliaus gyvenimo kelias prasidėjo amžiaus pradžioje. Būsimasis mokslininkas gimė 1903 balandžio 7 dieną Katiliškių kaime, Marijampolės apskrityje. Baigęs Marijampolės gimnaziją, 1922 m. įstojo į Lietuvos universitetą. Pasirinko matematiką.

Didelę įtaką P.Katiliui padarė vokiečių matematikas O.Folk'as, nuo 1923 iki 1930 m. dirbęs Lietuvos universitete. Jo vadovaujamas, P.Katilius parašė diplominį darbą. Humbolt'o fondo paramos dėka, P.Katilius 1927-1929 metais tobulinosi Heidelberg'o universitete pas žymų geometrijos profesorių H.Liebman'ą. Čia jam buvo suteiktas gamtos mokslų daktaro laipsnis. P.Katilius - pirmasis profesionalus geometrijos profesorius Lietuvoje.

Nuo 1930 m. P.Katilius dėstė Vytauto Didžiojo Universitete. Skaitė įvairius kursus, rengė vadovėlius.

1940 m. Matematikos-Gamtos fakultetui persikėlus į Vilnių, P.Katilius dirbo Vilniaus Universitete. Pradėjo administracinę veiklą: 1941-1944 m. buvo Matematikos-Gamtos fakulteto dekanas ir Geometrijos katedros vedėjas. Vilniaus Universitete dirbo ir pokario metais. Iki 1982 metų vadovavo Geometrijos katedrai.

Profesorius P.Katilius - pagrindinių universitetinių geometrijos vadovėlių autorius. Jo ANALIZINĖ GEOMETRIJA pirmą kartą buvo išleista 1940 m., pakartotinai leidimai pasirodė 1956 ir 1973 metais. Profesorius dar parašė ir išleido vadovėlius DIFERENCIALINĖ GEOMETRIJA (1961) ir GEOMETRIJOS PAGRINDAI (1966). Už šias knygas jam 1971 m. paskirta Valstybinė premija.

Prof. P.Katilius net 25 metus buvo atsakinguoju LIETUVOS MATEMATIKOS RINKINIO redaktorium. Per šiuos metus "Lietuvos Matematiko Rinkinyje" įgijo pilną tarptautinį pripažinimą.

Profesoriaus Petro Katilius nebėra...Ar nebėra? Lieka jo darbų prasmė, jo žodžių šviesa. Mums, visiems jo mokiniam...

/Pasinaudota Dr.Viliaus Stakėno straipsniu/

PAIEŠKOJIMAS:

Aleksas Barysas ar jo šeimos nariai, arba jo giminės - prašomi atsilipti Paskutinėmis žiniomis jis yra gyvenęs Thunder Bay, Kanadoje.	nės rajone. Kas turėtų daugiau žinių, prašomi pranešti Z.Barysas, 4991 Paisley Ave., St.Leonard, Que, HIS IT6, CANADA
---	---

Baryso šeimos yra iš Lietuvos, nemasža šios pavardės šeimų yra Merki-	arba "NL" Redakcijai:7722 George St., LASALLE, Que., H8P 1C4,Canada
---	---

kintuvų skaičių. Klausimas, kad jie nepakilo ir nestojo į dvikovą, kada prieš porą dienų tie patys lėktuvai rodė savo aktyvumą.

Pranys į mūsų kambarį atsineša radiją, užsidarę duris, kad vokiečiai negirdėtų, klausomės žinių. Rusų armija stiprina Karaliaučiaus apsupimą, kurį sėkmingai gina miesto igula. Artėja prie Berlyno. Amerikiečiai plačiu frontu stumiasi pirmyn, vokiečiai ginasi.

Flassenburgo koncentracijos stovykloje vokiečiai pakorė admiralą Kanari ir generolą Osterį.

Po permainingų dienos įvykių, vos spėjus išsitiesti poilsui, ir vėl sukaukia oro pavojaus sirenos. Ir vėl skubam išsinešdinti iš kareivinių ir sulendami netoli esančius apkasus. Laikrodys rodo vienuoliktą valandą nakties. Dangus apsioklėjęs tirštais debesimis. Žemės vėsa čiupinėja mūsų kūnus. Tolumoje, šiaurėje, girdėti amerikiečių lėktuvų kurtus ūžesys, kuris skiriasi nuo rusų lėktuvų ūžesio. Jie mūsų neliečia, tolsta į Vakarų pusę, greičiausiai taikiniu pasirinko Berlyną. Sirenoms atšaukus pavojų, grįžta į kareivines ir, nežūrind mūsų laukiančių išalkusių blakių, krentam į lovas nakties poilsui.

/bus daugiau/

Lietuvių Namų Žinios

• LN gegužės 14 d. sekmadienio popietėje dalyvavo 350 žmonių. Svečių knygoje pasirašė 1 iš Kauno.

Pranešimus padarė ir motinas pasveikino LN Visuomeninės Veiklos K-to plrm. Teodoras Stanulis.

Stasys Jokubaitis, visuomenininkas ir garbės šaulys paskaitė eilėraštį Motinos Dienos proga. Toronto Dainos Vienetas DAINA, vad. muz. Lilija Turūtaitės, gražiai atliko keletą dainų.

• LN valdybos posėdis vyko gegužės mėn. 25 d.

• LN Moterų Būrelio narių susirinkimas buvo sušauktas gegužės mėn. 30 d.

• Gegužės mėn. 9 d. LN-se vyko Tautos Fondo Kanados atstovybės valdybos posėdis, kuriam šalia kitų einamųjų reikalų buvo svarstyta prašymas paremti VILNIAUS Krašto mokinių kraštotyros darbų konkursą tema "Rytu Lietuva - mūsų valstybės centras". \$500,- čekis buvo išteiktas Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungai.

• LN VYRŲ BŪRELIS rengia poilsio stovyklą rugpjūčio 5-12 d.d., Wasagoje.

Liepos mėn. 9 d. vyks LN GEGUŽINĖ Boyd Conservation Parke.

ANAPILYJE

• Gegužės mėn. 14 d., minint Motinos Dieną, Pirmąją Komunią priėmė 8 vaikai: Andrius Birgiolas, Laura Pacevičiūtė, Rita Raginskaitė, Elena Saplytė, Matas Tirilis, Gintaras Valiulis, Vytautas Vilutis ir Tomas Yčas.

LIETUVIŲ LIUTERONŲ IŠGANYTOJO P-JOJE
• Pamaldas gegužės mėn. 28 d. laikė teologijos studentė Hilda Lorenz.

• Birželio 4 d.- pamaldas su šv. Vakariene laikė kun. A. Žilinskas. Po to vyko Moterų D-jos posėdis Lietuvių Namų patalpose.

• MOTINOS DIENOS proga altoriui papuošti gėles aukojo V. Steponaitienė.

• KRETINGOS Lietuvių Evangelikų Šventovės remontui suaukota \$1.205. Specialia auka prisidėjo E. Bumeister - \$1.200.

Moterų Draugija padovanojo Kretingos Parapijai šv. Vakarienes indus ir kartus su Parapija sušelpė 3 kunigus Lietuvoje, kiekvienam paskiriant po \$200.

Lankantis kun. Dariui Petkūnui, Išganytojo P-ją perdavė jam \$420,- kurie buvo surinkti a.a. vyskupo J. Kalvano atminimui - Klaipėdos Teologijos Fakultetui.

PRISIKĖLIMO PARAPIJOJE

• Gegužės mėn. 14 d. Su-tvirtinimo sakramentą 25-iesiems jaunuoliams suteikė ir kartu su Parapijos kunigais Mišias koncelebravo vysk. Paulius Baltakis, OFM.

• TAUTOS FONDO. Atstovybė KANADOJE, po galutinio VLIK'O likvidavimo 1992 m., atsiskyrė nuo New York'e esančio TFondo Centro ir, anot TF valdybos pranešimo, veikia Kanadoje nepriklausomai.

• Dail. Regina Žiūraitienė dalyvauja McLaren-Barnes Galerijoje, mininčioje savo veiklos penketį, parodoje su eile kitų dailininkų.

Paroda veiks nuo gegužės 28 d. iki birželio mėn. 10 dienos. Adresas: McLaren-Barnes Gallery, 133 Reynolds St., Oakville, Ont., tel: 905-849-7702.

KAUNO MEDICINOS AKADEMIJA PAGERBĖ IRENĄ LUKOŠEVIČIENĘ

Š.m. gegužės mėn. 10 d. Kauno Medicinos Akademijos Senato nutarimu, Garbės profesorės vardas ir regalias buvo įteiktas Irenai Lukoševičienei, gyv. Kanadoje, Mississauga, Ont. (ten persikėlė iš Montrealio prieš keletą metų).

Iškilmingame posėdyje rektorius prof. V. Grabauskas savo žodyje akcentavo, kad Lietuvos medicina jau pradėjo žengti nauju, pertvarkos ir reformų keliu. Tačiau, pabrėžė jis, jokia sistema negalės normaliai funkcionuoti, jei joje nebus pasižventusių, naujovėms neabejingų žmonių, jei neatsiras entuziastų, norinčių ir nebujančių žengti neapamintu keliu. Ir Akademijai, pasirinkusiai naują medicinos rengimo kryptį, sakė rektorius, iškyla daug problemų, tačiau malonu, kad tie žingsniai vis labiau pastebimi. Naujovių sėkmė priklauso nuo studijų programų pertvarkymo. Irena Lukoševičienė padėjo įsikūnyti daugeliui naujų idėjų, nes ji tapo puikia konsultante ir bendraminte, rengiant Akademijoje slaugos profesionalus.

Pirmą kartą rektorius ir Irena, Petras Lukoševičiai buvo netikėtai susitikę 1988 m. Gotlande vykusioje Europos Lietuviškųjų Studijų Savaitėje ir Baltijos jūros viduryje užsimezgė eilė pokalbių.

Nuo tada prof. Irena Lukoševičienė praleido 18 mėnesių Medicinos Akademijoje ir daug prisidėjo, rengiant studijų programas KMA Slaugos, o vėliau ir Visuomenės Sveikatos fakultetuose. Dėstydama socialinės rūpybos ir slaugos kursą, ji po du kartus į metus atvyksta į Akademiją.

Iki tol ši sritis nebuvo vystoma, tad, jai padedant,

CURRICULUM VITAE

Irena Lukoševičienė-Kemežytė gimė Simaveliškių dvaroje 1924 m. Augo ir mokėsi Marijampolėje, kur 1941 m. baigė Marijampolės Rygiškių Jono mergaičių gimnaziją. Vokiečių okupacijos metais dirbo Leipalingio vid. mokykloje. 1944 m. su šeima pasitraukė į Vakarų. Išgyveno apspūimą prie Dancigo, atsidūrė Vakarų Vokietijoje. Du semestrus studijavo Freiburgo universitete filosofiją, vokiečių literatūrą ir prancūzų kalbą. 1952 m. baigė Montrealio universitetą ir išgijo magistrą - MA (Service Social). Savo profesijai tobulinasi įvairiose podiplominėse programose: Montrealio universitete - konsultacija ir pedagoginė metodika; Smith College, Mass, JAV - konsultacija ir individuali pagalba; Chicago Illinois universitete - apieščių seimų pagalba metodika ir diferenciali diagnostika; Virginija Satyr seminarai - šeimos terapija; Mc Gill universitete Tarptautinis seminaras - Mirtis ir mirstančiųjų slauga; Montrealio universitete - grupinio pagalbos metodo specializacija.

Profesiniame darbe dirbo 37 metus - šeimų konsultacijos įstaigoje; Montrealio universitete; apieščių seimų kvartalo įstaigoje; paskutinius 17 metų St. Justine Universitetinėje ligoninėje (Montrealyje) - įvairiose klinikose. Išvystė ekspertizę pagalbos šeimoms, išgyvenusioms vaiko mirtį.

Nuo 1990 m. reguliariai dirba Kauno medicinos akademijoje, kur sudarė Soc. darbo profesinės pagalbos principų įvadinę programą Med. seserų fakultete ir pažintinio pobūdžio paskaitas dėstytojams ir medicinos studentams. Pagal reikalą ir specifines programas konsultavo Soc. apsaugos ministerijoje, Vytauto Didžiojo universitete, Caritas ir įvairiose Lietuvos institucijose, supažindindama su socialinio darbo pagrindais ir procesu. Šiame darbe Lietuvoje atskirais periodais praleido 16 mėnesių. Nuo 1992 metų yra įsijungusi į CESO (Kanados visuomenės paslaugų tarnyba) programas. Visuomeninėje veikloje aktyviai dalyvauja Lietuvių bendruomenės ir Skautų veikloje, rašo spaudoje.

Su savo vyru Petru išaugino dvi dukras - Rasą ir Iną - ir džiaugiasi penkiaisiais anūkiais - lietuviais.

pradėta nuo nulio.

Atsidėkojant už tai, Akademijos Senatas vienbalsiai ją paskelbė pirmąja Garbės profeso-re.

Iškilmytė metu ją nuoširdžiai sveikino, sveikatos ir stiprybės linkejo rektorius, Slaugos fakulteto dekanas doc. A. Šeškevičius, daug kolegų iš KMA ir iš Vytauto Didžiojo Universiteto, kur prof. Irena irgi bendradarbiauja, rengiant socialinius darbuotojus. Sveikino absolventės, įteikdamos gėlių, o "Caritas" Federacijos atstovė N. Mikulienė pabrėžė, kad "Širdimi profesorė niekada nebuvo išvykusi iš Lietuvos,

ačiū jai už tai". Sveikino ir visa jos šeima iš Kanados, atsiųsdama telegramą.

Padėkos žodyje ji dėkojo už įvertinimą ir pasidžiaugė, kad Lietuvoje atsirado žmonių, panorusių rengti tokius specialistus. Padėkojo ir Kanados visuomeninių paslaugų tarnybai, daug prisidėjusiai finansuojant jos keliones į Lietuvą. "Niekada nenustojau tikėti ir pasitikėti Lietuvos žmonėmis".

Sveikiname, ir linkime Irenai Lukoševičienei ir visiems Kauno Medicinos Akademijos darbuotojams geriausios sėkmės!

E.Š.
CHICAGO'S "LITUANICA" NUGALEJO "LIONS" 8-4.

Tokio rezultato, koks buvo pasiektas 1995 m. balandžio 30 d. rungtynėse prieš ukrainiečių "Lions", turbūt, nesitikėjo nė vienas "Lituanicos" gerbėjas. Jeigu prisiminsime praėjusią sezoną, kada "Lituanica" kai kurios komandos pustužini ar daugiau įvarčių prikrėsdavo, nelabai kas galvojo apie tokią

aukštą mūsiškių pergalę. kiti sakė, kad būtų gera bent vieno įvarčio persvara laimėti arba sužaisti lygiomis.

Tačiau praėjusį sekmadienį "Lituanicos" žaidėjų ir sirgalių veidai švytėjo, kuomet baigminis teisėjų švilpukas skelbė 8-4 pergalę. Įvarčių seriją pradėjo V. Žuromskas, St. Xavier universiteto žvaigždė, kuris vėliau dar du kartus nuginklavo "Lions" vartininką. Jam geru talkininku buvo kitas St. Xavier universiteto rinktinės puoliko variklis - G. Kavaliauskas, kuris pridėjo 2 įvarčius (praėjusiose rungtynėse prieš "Fortuną" jis pelnė tris įvarčius). Po kartą pasižymėjo R. Lee, R. Urbanavicius ir A. O'Connor.

Ypatingai gerai mūsiškiams sekėsi įvarčius pelnyti pirmame kėlinyje, kuris laimėtas 5-2. O po pertraukos jau truputį buvo pavargta, o gal nebuvo reikalo tiek daug stengtis. Per dvejus rungtynes jau pelnyti 4 taškai ir įmūsta 12 įvarčių - daugiau negu per praėjusio sezono 9 susitikimus. Taigi, pradžia tikrai gera.

DAUG VISOKIŲ RENGINIŲ

Atėjus pavasariui ir bel-dziantis į duris vasarai, daugelis lietuviškų organizacijų ar grupių ruošia savo renginius. Jaunimo tautinis ansamblis "Grandis" balandžio 29 d. surengė savo šventę Pasaulio Lietuvių Centre. Balandžio 30 d. "Tėviškės" parapijos bažnyčioje įvyko pasižymėjusių pianistų Sonatos ir Roko Zubovų koncertas. Balandžio 28 d. Lemonte koncertavo ir pasižymėję dainininkai iš Lietuvos - estrados meistrai Nijolė Ščiukaitė ir Jurgis Žukauskas.

Amerikos Lietuvių Prekybos rūmų organizacija gegužės 7 d. Martinique pokylių salėje surengė gražią puotą, kurios metu pagerbė pasižymėjusį 1994 m. vyrą - Frank ZAPOLĮ. Pats didžiausias įvykis gal buvo gegužės 14 d. "Morton" vid. mokyklos salėje Cicero'je, kur vyko nauja Chicago's Lietuvių Operos kolektyvo premjera - Bizet "Perlių žvejų" spektaklis.

KALANTOS MINĖJIMAS

Lietuvoje, nepakęsdamas komunistinės priepasdos, susidegines jaunas vyras Romas KALANTA, buvo prisimintas šv. Kazimiero kapinėse prie pastatyto jam paminklo gegužės 11 d.

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

PARAMA

MOKA:	IMA:
6.50% už 90 dienų term. indėlius	už asmenines paskolas nuo 8.50%
6.75% už 6 mėnesių term. indėlius	už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuosimčiu
7.00% už 1 m. term. indėlius	1 metų 8.95%
7.00% už 2 m. term. indėlius	2 metų 9.25%
7.00% už 3 m. term. indėlius	3 metų 9.50%
7.25% už 4 m. term. indėlius	4 metų 9.75%
7.75% už 5 m. term. indėlius	5 metų 9.75%
7.00% už 1 m. GIC mėn. palūk.	(fixed rate)
7.25% už 1 m. GIC invest. pažym.	
7.50% už 2 m. GIC invest. pažym.	
7.75% už 3 m. GIC invest. pažym.	
7.75% už 4 m. GIC invest. pažym.	
8.25% už 5 m. GIC invest. pažym.	
4.00% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	su keičiamu nuosimčiu
7.25% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	1, 2 ar 3 metų 7.75%
7.50% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	(variable rate)
7.75% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
7.75% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.	
8.25% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.	
4.00% už OHOSP (variable rate)	
3.75% už taupymo sąsk. (gyvybės drauda)	
4.25% kasd. pal. čekių sąsk. virš 10,000	
4.00% už Amerikos dol. kasd. pal. sąsk. (US dol. Sav. Acc.)	

Nuosimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje.

AKTYVAI per 100 milijonų dolerių

Kredito kortelė

Nemokama narių gyvybės drauda (taupymo sąsk.) pagal santau-pų dydį iki \$2,000 ir asmeninių paskolų drauda iki \$30,000. Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionių čekių (traveler's cheques) patarnavimas.

Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams iš kitų kraštų (The Co-operators & Blue Cross). Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigus (Wire Transfer) LIETUVA ir kitus kraštus.

KASOS VALANDOS:

- Pirmad., antr. ir trečiad. nuo 9 v.r.-3.30 v.p.p.
- Ketvirtadieniai ir penktadieniai nuo 9 v.r.-8 v.v.
- Šeštadieniai nuo 9 v.r.-1 v.p.p.

BŪSTINĖ: Lietuvių namai -
1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonas 416 532-1149

LIGI ŠIOL ŠIAIS METAIS MAŽOSIOS LIETUVOS FONDUI AUKOJUSIŲ SĄRAŠAS:

\$225 - C.A. Januškevičius (viso \$700.);	200, - dr. J. Uleckas (viso \$1,000.) - Karaliaučiaus krašto mokykloms remti; \$100. - Kanados Lietuvių Fondas (viso \$2,100.);
po \$50. - E. Bartminas (viso \$250.); B. Laučys (viso \$180) - Karaliaučiaus kr. mokykloms remti; \$40. - A. Jonelis (viso \$65); po \$25. - R. Žugaraitė (viso \$145.); L. Kunnapuu (viso \$175.); \$20. - P.J. Baltuonis (viso \$190.);	\$10. - E. Žilius (viso \$68.26.)

Visiems nuoširdžiai dėkojame už papildomas aukas - MLF Valdyba

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414
Anapilyje telefonas: (905) 566-0006

MOKA UŽ:	IMA UŽ:
90-179 d. term. ind. 6.50%	Asmenines paskolas nuo 8.50%
180-364 d. term. ind. 6.75%	
1 metų term. indėlius 6.75%	Sutarties paskolas nuo 8.50%
2 metų term. indėlius 7.00%	
3 metų term. indėlius 7.00%	
4 metų term. indėlius 7.25%	
5 metų term. indėlius 7.75%	
1 metų GIC-mėn. palūk. 7.00%	Nekiln. turto paskolas:
1 metų GIC-met. palūk. 7.25%	Su nekeičiamu nuosimčiu
2 metų GIC-met. palūk. 7.50%	1 metų 9.00%
3 metų GIC-met. palūk. 7.75%	2 metų 9.25%
4 metų GIC-met. palūk. 7.75%	3 metų 9.50%
5 metų GIC-met. palūk. 8.25%	
RRSP, RRIF ir OHOSP 4.00%	Su keičiamu nuosimčiu
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind. 7.25%	1, 2 ir 3 metų 7.75%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind. 7.50%	
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind. 7.75%	
RRSP ir RRIF-4 m. term. ind. 7.75%	
RRSP ir RRIF-5 m. term. ind. 8.25%	
Taupomąją sąskaitą 3.75%	
Kasd. pal. taupymo sąsk. 4.25%	
Kasd. pal. čekių sąsk. iki 2,25%	
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk. 4.00%	

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki \$15,000 ir narių gyvybę iki \$2,000 už santaupas laikomas šėru, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% (kainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas (vairias sąskaitas).

AKTYVAI per 56 milijonus dolerių

Mūsų tikslas - ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

DRESHER

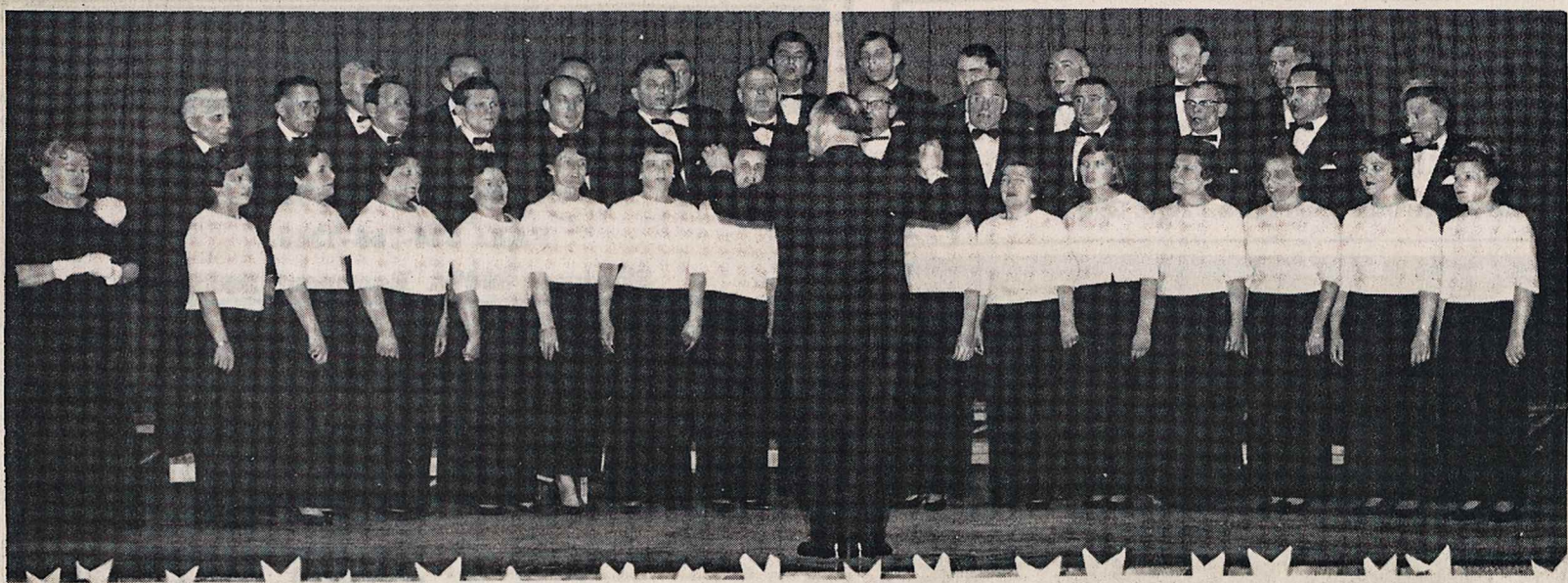
DRAUDA	Nekilnojamas turtas	Nekilnojamo turto įkainojimas
Visi draudos patarnavimai. Lietuvių kalba patarnauja V. Drešeris ir Rima (Petkutė) Drešerienė.	Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse. Kreiptis į Valterį ar Rick Drešerius	- mortgičių - mokesčių - turto ir kt. Kreiptis į Rick Drešerį

3830B Bloor St. West, Etobicoke, Ontario M9B 1K8
Tel. 416-233-3334, 416-231-2661
FAX 416-233-0285

Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniai - 9 v.r. - 5 v.p.p.
Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas - greitas ir tikslus!
V. Dauginis - telefonas (416) 762-4232
Lilija Pacevičienė - telefonas (416) 762-4232
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA - INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
2 Jane St., Suite 204 (corner of Jane & Bloor St.)
Toronto, Ont. M6S 4W3
Tel: (416) 762-4232, Fax: (416) 762-5588

Kairėje: šis tas iš AV Choro istorijos: diriguoja A. Ambrozaitis. Stovi sol. E. Karalienė, dalyvavusi koncerte.
Žemiau: Dirigentė Mm. Madeleine Roch. Stovi sol. G. Čapkauskienė ir sol. A. Keblys.
1971 m., atlieka kantatą "Lietuvos šviesos keliu".

Nuotraukos iš choristės G. Sibitienės archyvo.

Lietuvoje sudarytas organizacinis komitetas apmokės maitinimo, nakvynės, transporto ir įėjimo į visus žaidynių renginius išlaidas. Todėl mūsų sportininkams reikės tik nusipirkti bilietą į Vilnių ir atgal.

Registruotis reikia galimai anksčiau, aukščiau nurodytu adresu. Lietuva laukia kiekvieno iš mūsų!

Ed. Šulaitis

ARTĖJA PASAULIO LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNĖS

Š.m. liepos mėn. 30 d. Vilniuje, Kalnų parke bus pakelta V-jų Pasaulio Lietuvos Žaidynių vėliava, kuri bus nuleista rugpjūčio 5 d. Dariaus ir Girėno stadione Kaune. Čia dalyvaus apie pora tūkstančių sportininkų ne tik iš Lietuvos, bet ir visų pasaulio kampų, jų tarpe ir iš Šiaurės Amerikos.

JAV ir Kanadoje yra sudaryti išvykos organizaciniai komitetai, kurie rūpinasi, kad galimai daugiau šių kraštų sportininkų nu-

keliautų į tėvynę. Tokiam komitetui JAV-ėse vadovauja sumanus ir veiklus vyras - Algis Rugienius, kuriam talkina įvairių sporto šakų vadovai. Visais išvykos reikalais reikia kreiptis pirmininko A. Rugieniaus adresu: 3620 Burning Tree Dr., Bloomfield Hills MI, 48302-1511, Tel: (810) 642-7049. Čia reikia pažymėti, jog anksčiau mūsų laikraščiuose buvo paskelbtas klaidingas telefono numeris).

A. Rugienius dažnokai išsiuntinėja šias žaidynes liečiančias naujienas. Vienas iš naujausių aplinkraščių primena teniso varžy-

bų informaciją. Kaip žinome, prieš 4 metus Lietuvoje vykusiose panašaus masto žaidynėse dalyvavo gana didelis tenisininkų būrys iš užsienio. Aplinkraštyje sakoma, kad teniso pirmenybės bus vykdomos Vilniuje ir Kaune liepos 31-rugpjūčio 4 d.d. moterų, vyrų bei mišrių dvejetų grupėse. Bus rungtyniaujama įvairaus amžiaus varžybose. Pirmoji bus iki 16 metų, o paskutinė - virš 66 metų. Taigi, bus galimybė visiems išmėginti savo jėgas.

Čia reikia priminti, kad

NUSIŠYPSOKIME:

- Draugė giriasi draugei:
 - Mano vyrui visada sekasi!
 - O kaip?
 - Tik vakar jis apsidraudė nuo nelaimingo atsitikimo, o jau šiandien jam užkrito plyta ant galvos.
- Jauna moteris, plaukdama laivu, rašo dienoraštį:
 - "Pirmoji diena. Laivas nuostabus, o ypač kapitonas.
 - Penktoji diena. Kapitonas man meilinas.
 - Septintoji diena. Jis pagrasino, kad paskandins laivą, jeigu aš neatsakysiu į jo meilę.
 - Aštuntoji diena. Išgelbėjau 420 keleivių gyvybes".
- Gydytojas klausia paciento, koks jam skirtumas tarp šventadienio ir paprastos dienos, nes ligonis buvo girtuoklis.
 - Paprastom dienom esu girtas nuo vakaro iki ryto, o šventom - nuo ryto iki vakaro.
- Kunigas klausia vaiko:
 - Pasakyk vaikeli, kas tave išmokė taip gražiai melstis ir taip bjauriai keiktis?
 - Melstis - mamytė, o keiktis - tėvelis, - atsakė vaikas.

KALBĖKIME SU SAVO VAIKAIS IR VAIKAIČIAIS VIENA GRAŽIAUSIŲ IR SENIAUSIŲ KALBŲ - LIETUVIŠKAI!

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDA!

Iki šiol šis fondas išleido per 1,100,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tiksliai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

FONDO TIKSLAS - LIETUVYBĖS IŠLAIKYMAS

LIETUVIS SVEIKATOS KONGRESE MONTREALYJE

Dr. Vytautas Bučionis

Š.m. gegužės mėn. 25-27 d.d., Montrealio Bonaventure Hilton viešbutyje įvyko Association Latine pour l'Analyse des Systèmes de Santé (ALASS) VI-sis kongresas, kuriame skaityti vieną iš pagrindinių pranešimų buvo pakviestas dr. Vytautas Bučionis, prieš beveik dvejus metus studijoms atvykęs į Montrealį.

Kongrese buvo apie 200 iš 300 asociacijos narių, daugiausia iš Québec'o (su prantama), Šveicarijos, Prancūzijos ir Italijos. Kiti atstovai buvo iš Brazilijos, Ispanijos, Belgijos, Peru, USA, Alžyro, Rumunijos ir Čilės. Pati ALASS yra mokslinė draugija, vienijanti sveikatos sistemų analizės specialistus, kalbančius viena iš lotynų kalbų ir vertinančius lotynų kilmės šalių kultūrą.

Dr. Bučionio pranešime buvo pateikta Lietuvos sveikatos reformos analizė ypač atsižvelgiant į Nepriklausomos Lietuvos 1935-39 metų neišpildžiusias iniciatyvas bei, žinoma, 1989-1993 metais parengtus ir priimtus teisinius aktus, kur jam pačiam betarpiškai teko dalyvauti, dirbant ketverius metus Lietuvos Seimo Sveikatos, socialinių reikalų ir darbo komiteto patarėju.

Pranešime pirmą kartą užsienyje buvo parodytos Lietuvos iniciatyvos netradiciškai ir naujai planuojant sveikatos reikalus, sekant naujaisiais mokslo filosofų ir sociologų, o taip pat Pasaulinės Sveikatos organizacijos globojamos "International Net-

work for a Health Science" darbai.

Paties pranešėjo dideliai nuostabai (nes Lietuvoje tokio pobūdžio moksliniai darbai kolegų dažnai yra nepatikliai priimami arba juose iš viso nerandama konkrečios prasmės), pristatyto darbo turinys buvo posėdžio pirmininko pavadintas ypatingai realistišku.

Ispanų kolegas labiausiai domino privatizacija, o prancūzus - kaip lietuviai numato apsaugoti savo tautinius valstybinius bruožus, kitiems juos įtakojant. Paties dr. Bučionio asmeninė išvada buvo, kad Vakarų pasaulis turi tiek daug ir tokių koceptualių problemų, kad Lietuva su savo alternatyvomis ir iniciatyvomis galėtų būti labai palankiai priimama. Jungtinėms Valstijoms nepavykus įgyvendinti sveikatos sistemos reformos, o Québec'e tebesitęsiant sveikatos sferos finansavimo mažinimui, esant daugybinėms krizėms kitose šalyse, - viso pasaulio mokslininkai iesko išiečių iš aklavietės. Į ją per 150 metų atvedė globalinius mastus pasiekusi sveikatos reikalų medikalizacija.

Lietuvos Valstybinė sveikatos koncepcija ir Sveikatos sistemos įstatymas pradedo Lietuvoje "paradigminio lauko išplėtimą", t.y. sveikatos sistemos analizę ne vien biomedicininės ir ne vien patogeninės (ligų kilmės), tačiau ir kitų, jau pripažintų požiūrių, pvz., sisteminės, egzistencinės, antropologinės, kultūrologinės.

Regis, kad Lietuvai, kaip kaip ir labiau pažengusioms šalims, tai yra ne ambicijos, o pirmo reikalingumo klausimas.

Ville de Montréal

MONTREALIO

MIESTE

YRA PASTATYTA

8,000 VIEŠŲ

ATMATOMS DĖŽIŲ.

PRAŠOME JOMIS

NAUDOTIS, KAD

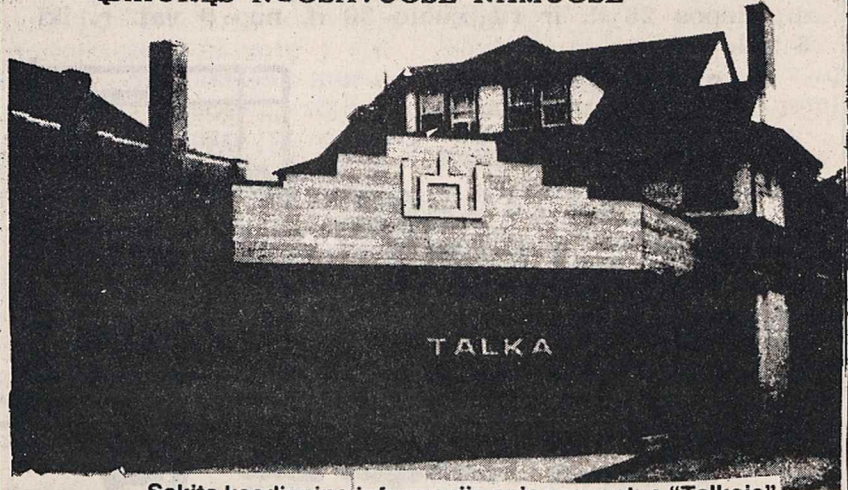
MŪSŲ MIESTAS

BŪTŲ ŠVARUS.

Ką dar galite padaryti Montrealio švarinimui - skambinkite:

872-1111

VIENINTĖLIŠ LIETUVIŲ BANKELIS KANADOJE, IŠIKŪRĖS NUOSAVUOSE NAMUOSE

TALKA

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

"TALKA". LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, HAMILTON, Ontario L8M 1L6

TEL: 544-7125

AKTYVAI PER 37 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:

kasd. pal. čekių sąsk. iki... 4.50%
santaukas 3.00%
kasd. pal. taupymo sąsk. 2.50%

INDĖLIAI:

90 dienų indėlius 6.75%
180 dienų indėlius 7.25%
1 m. term. indėlius 7.75%
2 m. term. indėlius 8.00%
3 m. term. indėlius 8.00%
4 m. term. indėlius 8.00%
5 m. term. indėlius 8.25%

RRSP ir RRIF

(Variable) 3.50%
1 m. ind. 7.75%
2 m. ind. 8.00%
3 m. ind. 8.00%
4 m. ind. 8.00%
5 m. ind. 8.25%

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais - nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais - nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais - nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais - nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

IMAME UŽ:

PASKOLAS

Asmeninės nuo 13.25%
nekiln. turto 1 m. 9.25%

Nemokamas čekių ir sąskaitų

apmokėjimo patarnavimas.

Nemokama narių gyvybės

drauda pagal santaupų

dydį iki \$2,000 ir

asmeninių paskolų

drauda iki \$25,000.

● BIRŽELIO SIBIRINIUS TRĖMIMUS šiemet minėsimė iškilmingomis pamaldomis AV P-jos bažnyčioje, birželio mėn. 11 d., 11 val. Organizacijos kviečiamos dalyvauti su vėliavomis.

Dešinėje:

Sėdi: J. Adamonytė - Rev. k-jos pirm.; R. Rudinskienė - Vald. pirm.; B. Bulota - vedėjas; L. Dragūnienė - Vald. vice-pirm.; L. Zienka - Goodwin - Rev. kom. narė; Stovi: A. Staškevičius - Vald. sek.; R. Jurkus - Vald. narys; P. Rutkauskas - Kred. Kom. pirm.; A. Pališaitis - Rev. Kom. sek.; A. Mylė - Vald. narys.

Trūksta: J. Kibirkščio - Kred. Kom. sek.; ir I. Allen - Lavinscas - Kred. Kom. narės.

ALVYROS POVILAITIENĖS PAVEIKSLŲ PARODOS ATIDARYMAS

le vernissage, įvyks antradienį, birželio mėn. 6 d. Kirkland miesto bibliotekos patalpose, 17100 Hymus Boulevard, nuo 7 iki 9 val. vakare. Paroda tęsis iki birželio 29 d.

1995 m. "LITO" VALDYBA IR KOMISIJOS

"LITUI" 40 METŲ

"Po Antrojo pasaulinio karo, lietuvių emigrantų banga į Kanadą atsivežė su savimi Lietuvoje prigijusią kooperatinę idėją.

Montrealyje pirmieji Kredito Unijos steigimo iniciatoriai buvo Domas Jurkus, Juozas Lukoševičius, Pranas Rudinskas. Prie jų aktyviai prisijungė jau čia gyvenę Albertas Norkeliūnas, J. Juškevičius ir kiti.

Juozo Lukoševičiaus iniciatyva, 1954 m. spalio mėn. 16 d. sušaukta susirinkime buvo sudaryta komisija KREDITO UNIJOJOS steigimui. Į jos sudėtį įėjo: A. Norkeliūnas, D. Jurkus ir J. Skučas. Komisija paruošė unijos įregistravimo memorandumą, kuris tų pačių metų gruodžio mėnesio 4 d. buvo pasirašytas. "Lito" įregistravimas paskelbtas "Québec official Gazette 1955 m. sausio mėn. 15 d.

Steigiamasis LITO susirinkimas įvyko 1955 m. sausio mėn. 16 d. laikinoje Aušros Vartų parapijos salėje, 377 Willibord Ave., Verdun.

Steigiamajame susirinkime, kuriam pirmininkavo A. Norkeliūnas ir sekretoriavo P. Rudinskas, įstojo 66 nariai kurie įmokėjo \$392 indėlių, ir išrinko LITO valdomąją sąstatą. Į pirmąją LITO valdybą buvo išrinkti A. Norkeliūnas - pirm., P. Rudinskas - vice-pirm., L. Balsys - sek., J. Viliušis - veiklos platinimui ir D. Jurkus - reikalų vedėju. Kredito komisijon: J. Juškevičius - pirm., J. Lukoševičius ir A. Kudžma. Revizijos komisijon: J. Bulota - pirm., P. Povilaitis ir K. Toliušis.

Pirmieji keli LITO metai buvo sunkūs. Trūko žmonių pasitikėjimo, kapitalo, patalpų ir geresnių darbo sąlygų. Daugiausia rūpesčių teko vedėjui D. Jurkui. Jis verbavo pirmuosius LITO taupytojus ir skolininkus, užvedė LITO knygas, vežiojo kasą ir t.t. Vėliau LITO operacijoms augant, vis daugiau į darbą įsitraukė vedėjo padėjėjas P. Rudinskas. LITO operacijos beveik visą dešimtmetį (iki 1963 m. pavasario) buvo vykdomos sekmadieniais po pamaldų Aušros Vartų parapijos salėje ir darbo dienomis vakarais D. Jurkaus bute.

1962 m. pradžioje LITO valdyba nutarė atidaryti P. Adamonio draudimo įstaigoje Rosemont skyrį, kuris veikė savaitės dienomis ir nusamdė ved. padėjėją Pr. Rudinską nuolatiniu tarnautoju. 1963 m. buvo įvesti čekių patarnavimai. 1964 m. pavasarį atidaryta centrinė LITO raštinė Aušros Vartų klebonijoje ir joje pradėtos dieninės ir vakarinės kasos valandos.

Visų šitų persitvarkymų pasėkoje, LITAS pradėjo augti žymiai sparčiau. Operacijoms išsiplėtus, 1964 m. pradžioje ved. D. Jurkus apsiribojo sąskaitų vedėjo pareigomis, o vedėju paskirtas Pr. Rudinskas. 1974 m. sąskaitų vedėjui D. Jurkui išėjus į pensiją, jo pareigas perėmė R. Staškevičiūtė-Piečaitienė. 1978 m. pradžioje, staigiai mirus LITO vedėjui P. Rudinskui, LITO valdyba paskyrė R. Piečaitienę vedėja.

Bankui augant ir operacijoms didėjant, reikėjo pasam-

dyti naujų tarnautojų ir išigyti daugiau mašinų. LITO valdyba jau prieš keletą metų buvo svarsčius patalpų klausimą. Buvo prieita nuomonė, kad reikėtų pasilikti netoli nuo Aušros Vartų bažnyčios, ypač dar ir dėl to, kad šalia turėjo būti atidarytas Metro. 1979 m. pradžioje buvo nupirktas žemės sklypas iš Marijos Nekalto Prasidėjimo Seselių.

Vedėjai R. Piečaitienėi pasitraukus šeimos reikalams, vedėjo pareigas 1981 m. perėmė Br. Njėdvaras. Dėl susidariusių ekonominių bei politinių priežasčių, naujo LITO pastato statymas buvo atidėtas. 1982 m. pradėjus LITUI vėl sparčiai augti, buvo nutarta atremontuoti ir padidinti esamas patalpas. 1983-84 m. buvo atnaujintos ir padidintos LITO patalpos ir įvesta kompiuterių sistema. LITAS išaugo beveik iki 30 mil. dolerių aktyvo ir pasiekė 1.75 mil. dolerių rezervą.

Vedėjui B. Njėdvarui išėjus į pensiją, 1990 m. vedėjo pareigas perėmė Br. Bulota. Ji sutiko nauji sunkumai. Nukritus pastatų kainoms ir pablogėjus ekonominei padėčiai, daug keblumų pasidarė su paskolomis. Nežiūrint šių kliūčių LITAS išsilaikė labai gerai, palyginant su kitomis finansinėmis institucijomis. Buvo išvystyta šiek tiek augimo, sutvarkytos blogos paskolos, o rezervas pasiekė 2,3 milijonų dolerių, atsiekiant 7.9% kapitalizacijos.

Sekantys penki metai bus LITUI kritiški. Artėjantis dvidešimt pirmas amžius daug reikalauja iš finansinių institucijų. Dėl to Desjardins ruošiasi aprūpinti visas kredito unijas su dideliais techniniais pakeitimais, kurie leis LITUI išplėsti savo narių aptarnavimą.

Ryšium su tais techniniais pasikeitimais LITAS galės augti dabar turimose patalpose. Bet LITUI toliau plėstis reikės atidaryti naują skyrių kitoje vietoje, kurioje yra daugiau aktyvumo negu ant de Sève gatvės ir priimti daugiau pagalbinių narių, kadangi Montrealio lietuvių kolonija sumazėja - lietuviams išsikeltant į kitas Kanados dalis ar net sugrįžtant į Lietuvą." /Iš "Lito" leidinio/.

● AUDRONĖ R. VERBY-LAITĖ, Emilijos ir Romo Verbylių duklė susituokė su ANTHONY J. ZICHA AV P-jos bažnyčioje. Sveikiname!

● Pakrikštyta ANITOS /BENIUSYTĖS/ ir RICK

GUMPERT sūnelis Thomas-William vardais AV P-jos bažnyčioje. Sveikiname!

● RŪTOS /KEREVIČIŪTĖS/ ir PETER HORGE dukrelė pakrikštyta AV P-jos bažnyčioje Olivia-Olga vardais. Sveikiname!

1475 DE SEVE St. Montreal, Que. H4E 2A8
Tel: 766-5827; 766-5830

FAX: 514-766-1349.

Skyrius: 3907A Rosemont Boulevard

AKTYVAS virš \$29,000,000;

REZERVAS virš \$2,000,000

MOKA UŽ:

Certifikatus 1 m.	6.25%	Taupymo - special.	1.50%
Certifikatus 2 m.	6.25%	Taupymo - su gyv. dr.	1.25%
Certifikatus 3 m.	6.25%	Taupymo - kasdienines	1.50%
Term. indėlius:		Einamos sąsk.	1.00%
1 metų	5.75%	RRIF-RRSP - 1 m. term.	6.25%
180 d. - 364 d.	5.75%	RRIF-RRSP - 2 m. term.	6.25%
120 d. - 179 d.	5.25%	RRIF-RRSP - 3 m. term.	6.25%
60 d. - 119 d.	5.25%	RRIF - RRSP - taup.	3.00%
30 d. - 59 d.	4.75%		

IMA UŽ:

Nekiln. turto:		asmenines - nuo	9.75%
1 metų	8.25%		
2 metų	8.25%		
3 metų	8.25%		

Informacija apie naujas patalpas "Lito"

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI NEMOKAMI

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSève	3907A Rosemont
Pirmadieniais	9.00- 3.00	10- 2
Antr., treč.	9.00- 3.00	
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	3.00- 7.00
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00- 6.00

Patiksliname:

- Motinos Dienos minėjime AUŠROS Vientas nedainavo.
- AV P-jos Choro plokštelė buvo išleista 1969 m., o praėjime AV Choro aprašyme įsibrovė klaida - turėjo būti sol. G. Čapkauskienė/
- Nuo birželio 3 d. iki rugsėjo 16 d. LaSalle gyventojų siūklės bus išvežamos 2 kartus savaitėje: trečiądieniais (kaip paprastai) ir šeštadieniais.

E K S K U R S I J O S I L I E T U V A

Montrealis - Varšuva - Vilnius

birželio 2 d. kaina \$974.; liepos 21 d. - \$1124.

Į šias kainas įeina aerodromų mokesčiai, Varšuvoje nuvežimas į viešbutį ir atgal, nakvynė, pusryčiai. LOT lėktuvu bilietas grįžimui galioja 6 mėnesius. Parūpinu bilietus kelionėms ištisus metus. Prašome užsirašyti iki gegužės mėn. 1 d., kol yra vietų, pas: L. Stankevičių, telefonas: 669-8834, arba POLTOURS: 521-9910 arba Metro Travel - 761-5878.

EUROPARCEL

APTARNAUJAME LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ.

Mes ir toliau su malonumu teiksime aukščiausios klasės patarnavimus bendruomenei. Todėl prašome naudotis mūsų bendrovės paslaugomis. Laukiam paskambinimo dėl siuntinių paėmimo iš Jūsų namų.

Naujos kainos nuo š.m. balandžio 15 d. \$5.10 už 1'kg + \$10 už siuntinio pristatymą į namus.

Vasaros laikotarpiu priimame siuntinius tik vieną trečiądienį per mėnesį: gegužės 30 d., birželio 28 d., liepos 26 d. ir rugpjūčio 30 d. nuo 9 val. r. iki 6 val. vakaro.

SKAMBINKITE INFORMACIJOS IR APTARNAVIMO REIKALAIŠ BET KADA - 7 DIENAS.

TEL: 937-9898

1450 rue DE SEVE,

MONTREAL H4E 2A7

Vytas Gruodis, Jr.

Maurice Electricite Ltee

Entrepreneur Electrical
Electricien Contractor

MAURICE ANTONIUK - ELEKTROS ĮILDYMO SPECIALISTAS

102A Allion
LASALLE, Que, H8P 2C5

TEL: 366-5484

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

NAMAI - AUTOMOBILIAI - PREKYBA - ATSAKOMYBĖ

3907 A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

Tel: 722-3545; Fax: 722-3546

JOANA ADAMONYTĖ A.L.B., DONNA SVRAKA A.L.B.

PETRAS ADAMONIS C.L.B. Res: 256-5355

Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteiravimas neįpareigoja apsidrausti.

TRANS QUEBEC SIDINGS LTD

ALUMINIJAUS DURYS, LANGAI, STOGELIAI, APKALIMAI ALUMINIUMU, PLIENU, PLASTINE MEDŽIAGA. DARBAS GARANTUOTAS IR APDRAUSTAS

Savininkas - Mike OSKOWICZ

3601 Belair St., Montreal, Que. H2A 2B3

Tel: 721-9496;

Dr. PHILIP STULGINSKIS
Dental Surgeon
Dantų gydytojas-Chirurgas
8606 Centrale, (kamp. 45 Av.)
Suite 209, LASALLE, Qué.
H8P 1N6; tel: 364-4658

Dr. MICHEL HUYNH
Dantų Gydytojas-Chirurgas
Dantų dr. J. MALIŠKOS būdas
1440 St. Catharine St., W.
Suite 701 Tel: 866-9297
Montreal, P.Q. H3G 1S5

Dr. ALAIN (ALÉNAS) PAVILANIS
Šeimos gydytojas (bendra praktika)
2025 Plessis, Montreal, tel: 876 - 6900

ADVOKATAS
ROMAS IŠGANAITIS
822 Ile de France, St. LAMBERT, Que. J4S 1T7
Tel: 465-1538, Fax: (514) 923-2219

Notarė
RŪTA POCAUSKAS - RUDINSKAS
L.L.L. D.D.N.
1155 rue Metcalfe, Suite 1143,
SUN LIFE BUILDING
Montreal Québec, H3B 2V6
Tel: 871-1430; Fax: 871-1784

LES TOITURES

R.P.S. MIRON INC.

COUVREUR - ROOFER - STOGADENGYS

Patrick Sweezey 3272 Boul. LASALLE
Mark Richard Verdun (Québec) H4G 1Y9

TEL: 767 - 9941, FAX: 766 - 9985

Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinamomis kainomis

Maurice Kaplan
KAILIŲ SIUVĖJAS

- * Didelis pasirinkimas gatavų paltų
- * Saugojimas vasaros laiku (storage)
- * Taisau ir remodeliuoju
- * Siuvu ir parduodu

1449 rue St. Alexandre Suite 500 A
Montreal, P.Q., H3A 2G6

Telefonai:
844-7307 ir 288-9646

TONY PHOTO STUDIO

PORTRAITS
PASSEPORT - COMMERCIAL
MARIAGE - WEDDINGS

5220 ch. QUEEN MARY Rd.
TONY LAURINAITIS

Montreal, P.Q. H3W 1X5 Tel: 481-6608